I чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArciy 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 77. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 27-го КВІТНЯ 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 28, 1967 No. 77. VOL. LXXIV.

Христос Воскрес із мертвих!

НЕХАЙ ЖЕ РАДІСТЬ ВЕЛИКОДНЯ ЗАСВІТИТЬСЯ В СЕРЦЯХ НАШИХ...

З ВЕЛИКОДНЬОГО АРХИПАСТИРСЬКОГО ПОСЛАННЯ МИТРОПОЛИТА І ЄПИСКОПІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ЗДА

„В світі тугу матимете, але бодріться: Я переміг світ". (Іоан, 16,33)

На путі повного розкриття чекаючої нас Блаженної Вічности ми маємо наші печалі життя. Дуже рідко ми бачимо в теперішній нашій добі, що Добро — Правда — Любов керують життям. Здебільшого, це навпаки. Зло перемагає й показує ого силу, здається, непереможну... Це особливо виразно знаємо ми, що пережили важкі неспокої нашого, в наші часи, життя.

Господь наш Ісус Христос це знав, що ми маємо таке переживати і Він говорить нам: „В світі тугу матимете, але бодріться: Я переміг світ". І Господь подає нам тепер радість переживати перемогу Добра... Це — наш Великдень.

Перемога ця повна. Вона перемогла злобу, ненависть. Вона перемогла смерть. Вона підводить нас до „Порога Вічности". Стаючи з вірою на цім „порозі", ми можемо вдивлятися й бачити в рисах явленого нам Воскресіння з мертвих нашого Господа, що Любов нашого Небесного Отця нам готує.

Чекаюче й нас будуче воскресення буде не лише поверненням до життя, як ми його знаємо, воно буде також „прославленням нашого життя". Ми також отримаємо ті сили й здібності, що їх Господь проявив по Його Воскресенні.

Христос Господь не лише повернувся до життя. Він — Переможець смерти, з'являється, як Владика життя. Він несе це життя в повній покорі Йому. Він проявляє незнані нам тепер сили життя. Він з'являється, не потребуючи відчинених дверей, і зникає з овиду по Його Волі. Так з'являвся Він і Мироносицям, зокрема, Марії Магдалині, і ученикам по дорозі до Емаусу, і так з'явився Він зібраним разом Його Апостолам. Він — Владика несення життя і його в нашій сфері проявлення.

Цю саму радість, що її Господь подав Мироносицям і Апостолам, Він її подає тепер і нам. Це радість перемоги Добра над злом, це радість видива Вічности, що чекає всіх нас. Великдень є Свято Відірвання від землі. Свято „Прориву" в наше теперішнє життя Слави й Радости чекаючої нас Блаженної Вічности. Це тому, Великдень є Свято особливої, неповторної радости, і радість цю знає наше серце навіть тоді, коли ще розум її повністю не схоплює.

Великдень це Свято, що в нім ми всі, віруючі, стоїмо навколо Гробу Христа. Гріб цей — єдиний і особливий в його значенню... На всіх гробах написи: „тут лежить.." Гріб Господень не може мати такого напису. Господь воскрес, переміг смерть і подає нам певність нашого Воскресення і Вічного Життя. Його Гріб є джерело нашої радости Великодньої: це Гріб перемоги над смертю, перемоги над злобою. Ця Господня Перемога скріпляє нас усіх у вірі, що й зло нашого часу, нашої доби, поневолення людини людиною, злоба війн та революцій, могутня повінь - розлив ненависти, неволя нашого Народу на його вікових землях, — що у Проводі Воскреслого Господа, Який прирік, що буде „з нами до віку кінця", все це буде свого часу переможене...

Що такий власне зміст, таку радість приносить нам кожного року Великдень, свідчить його врочисте святкування на нашій Землі. Цей зміст, ця радість і „тутешні, минаючі", і „вічні, незмінні"... Великодні дзвони дзвеніли в Україні цілий Перший День Великодня. Од села до села, цей радісний дзвін доносився, охоплював і місточка й міста. Вся країна гомоніла Великодньою Радістю...

Вірмо: це вернеться!.. І в будучому побожний Український Народ буде переживати повністю радість і зміст Великодня.

Нехай же Радість Великодня засвітиться в серцях Ваших!.. Несіть її в собі завжди! Вірте Господеві: „Він переміг світ" і переможе й наші теперішні болі!

Христос Воскрес!

† ІОАН,
Митрополит.

† ВОЛОДИМИР,
Архиєпископ.

† МСТИСЛАВ,
Архиєпископ

† ОЛЕКСАНДЕР
Єпископ.

„СВОБОДА" У ВЕЛИКОДНЬОМУ ЧАСІ

З уваги на рокове свято Воскресіння Христового за старим календарним стилем, це число „Свободи" появляється у великодньосвяточному оформленні та з відповідним змістом. Великодньосвяточне оформлення і зміст матиме також чергове видання „Свободи" і англомовного „Українського Тижневика", що появляться з датою суботи, 29-го квітня. Після того, наступне видання „Свободи" друкуватиметься у вівторок з датою середи, 3-го травня. Спеціяльними виданнями „Свобода" й „Український Тижневик" відзначили також Великдень за новим календарним стилем, що припадав 26-го березня та що його відзначали більшість українських католицьких і деякі з українських православних парафій в ЗДА.

Головний лікар ЗДА д-р Вілліям Г. Стюарт передбачає, що число курців цигарок у ЗДА з кожним роком буде зменшуватися принаймні на один мільйон, хоч, покищо, збільшується число проданих цигарок. Д-р Стюарт висловив це передбачення, публікуючи нову пересторогу Крайової Дорадчої Ради в справі пістряка.

ТРАДИЦІЙНИМ ВЕЛИКОДНІМ
„ХРИСТОС ВОСКРЕС"
вітають
ВСІХ УКРАЇНЦІВ
РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ І ДРУКАРНЯ
„СВОБОДИ"

ПІСЛЯ ХРЕСНОЇ ДОРОГИ ПРИЙДЕ ВОСКРЕСІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ Й НАРОДУ

ВЕЛИКОДНІ ПОБАЖАННЯ МИТРОПОЛИТА КИР АМВРОЗІЯ СЕНИШИНА, ЧСВВ, НА ХВИЛЯХ „ГОЛОСУ АМЕРИКИ" УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ ПОЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ — 1967

Дорогі Брати і Сестри!

Завдяки радіовим хвилям „Голосу Америки", маю спромогу з далекої Філядельфії загостити до Ваших домів в Україні і поза Україною, в інших країнах Вашого перебування та при помочі Ваших радіоприймачів привітати Вас зі світлим празником Воскресіння Господнього: „Христос Воскрес!"

Роздумуючи про велике таїнство Воскресіння Христового, ми бачимо, що Воскреслий Христос йшов через Голготу до свого прославлення. Терпіння і прославлення Воскреслого Христа це — зміст терпінь і перемоги його Церкви, це — очевидний доказ її правдивости і Божественности.

Перенесімся думкою, в ту пропам'ятну хвилю, як Божественний Спаситель звернувся до Верховного Апостола Петра зі словами: „Я тобі заявляю, що ти — Петро (скеля), і що Я на цій скелі збудую мою Церкву й що пекельні ворота її не подолають." (Мат. 16:18).

Пророчі слова Христа Господа сповнились. Заверніть 19 століть назад. Хто тоді був би повірив, що бідний галилейський рибалка Петро, без значення і впливу, зі своїми безборонними товаришами-апостолами, здобудуть світ не зброєю, але Христовим вченням, для Христового царства? Хто був би увірив тоді, що Христові учні без збройних сил, скинуть божків з мармурових постументів в тодішній могутній римській імперії? По-людськи думаючи, одна когорта римських легіонів вистачала, щоб змести з лиця землі ту першу християнську Церкву! Одначе, ані суворі накази римських цісарів, ані довголітні переслідування, ані жорстокі тортури не змогли перешкодити, ані перепинити розвій християнства у світі. Вже в заранні свого існування Христова Церква була непереможною. Великі юрби народу зі сенаторськими родинами покидали „вигідну" поганську релігію, а приймали Христове вчення, за котре навіть проливали кров свою. Також Христова Церква була непоборною під час буревіїв різних релігійних єресей, які вдаряли на правдиве вчення Господа нашого Ісуса Христа.

Дорогі в Христі Браття і Сестри! Дивлячись на Голготу і славне воскресіння Христа Господа та на хресну дорогу і перемогу Христової Церкви протягом двадцять століть, не падайте на дусі, але кріпіть себе сильною надією, що після хресної дороги прийде воскресіння Української Церкви і нашого народу до свободи і волі. Годиться під цю пору пригадати собі невмирущі слова Божого Слуги, Митрополита Андрея Шиптицького, котрі записав наш український письменник і поет Богдан Лепкий. Під час інвазії Західньої України ворожими збройними силами в 1915 році, Митрополит Андрей виголосив пропам'ятне слово до зібраних Українців в катедрі св. Юра у Львові кажучи, що Бог „може нас пробувати, як в горнилі залізо; може нас по хвилі вести, як вів Петра Спаситель. Він наш Суддя і Обновитель. Він нас не хоче покорити, бо мусить побідити Добро і Правда на землі... Лиш духом не падіть, не млійте! Як дуби в бурю кріпко стійте, і не хиляйтесь лозою..." (Б. Лепкий).

І до Вас всіх, дорогі Сини і Доньки Українського Народу, звертаюся зі святковими побажаннями. Може дехто з Вас протягом останнього півстоліття воєнних, релігійних і народних хуртовин згубив найцінніший скарб — християнську віру. Нехай Воскреслий Христос допоможе віднайти її та стати з невіруючого Савла віруючим Павлом. Зберігайте правдивий український патріотизм, який основується на любові українського народу. Не робіть таких діл, які шкодили б Українській Церкві й Українському Народові. Колись Антін Кобилянський писав до одного зі своїх друзів: „Будь щасливий, бо на це ти заслуговуєш, але уважай, щоб твоє щастя не було на нещастя мільйонів".

І ми тут українські Владики, священики й вірні у вільному світі, з нагоди празника Воскресіння Христового бажаємо вам успіхів у всіх ділянках людського вчення і знання. Одначе треба підкреслити правду, що всі осяги й успіхи в різних галузях науки без примінення Божих законів, можуть стати руйнуючою силою осліпленого Самсона, яка може знищити самих властителів цієї величезної сили. Вже близький той час, що могучі цього світу не будуть тільки рахувати кількість військових дивізій, але будуть звертати увагу на духову і моральну силу Христової Церкви.

Нехай Воскреслий Христос благословить всіх синів та доньок Української Церкви і народу на рідних землях нашої Батьківщини та дозволить діждатись нам всім радісної хвилі воскресіння нашої Церкви і народу нашого до волі, свободи і щастя дочасного і вічного. Христос Воскрес! Воістинно Воскрес!

М. М.

І КАМІНЬ З ГРОБУ ВПАВ...

І розп'яли Його, святого, на хресті!...
Залізо вбили в кість і гострий спис в ребро —
За те, що світло ніс незрячим в темноті,
І день благовістив і всім творив добро...

За те, що гнав з святинь облудних крамарів,
Що ярма гнобленим торощити велів,
Що світлом правди дух Його палав, горів —
І мертві знов жили від сили Його слів...

Замучили Його й п'яніла вража лють —
Криваві руки вмив запроданець Пилат,
І думали кати, що Бога, правду вб'ють
І каменем тяжким у гробі привалять.

Та в третю ніч глуху, як ворог ликував,
Земля двигнулася і грянув грім з небес
І ворог повались і камінь з гробу впав —
І непоборний Він із мертвих знов воскрес!

Воскрес!... Воскрес!... І дзвін степами вже гуде!
О вірте! Вірте всі, що розвалився гріб...
Хто правду віднайшов, до того й Він прийде —
І дасть живу всім кров і дасть свобідний хліб!

УНА

ВЕЛИКОДНЯ КРАШАНКА В КАЗАХСТАНІ 1942 Р.

Він лежав уже кілька тижнів у шпиталі для тифозних у Семипалатинську. Його привезли туди з поїзду. Він їхав з Красноярського краю після амнестії і по дорозі чув, як його обіймає гарячка. Не могло бути сумніву, що це тиф. За триддять карбованців відступив йому хтось місце на горішній полиці і він їхав там у гарячці та боявся, щоби хтось не зорієнтувався, що в нього тиф. Тоді зняли би його з поїзду, віддали б в шпиталь у будь-якій малій сибірській дірі, і, може, ніхто не дізнався б, куди він дівся. Тому аж в Семипалатинську попросив співпасажирів зголосити, що він хворий. Його зняли, відвезли до шпиталю, а вагон відчепили для дезинфекції. Поки стратив притомність, повідомив мене листом про те, що сталося. Вже при кінці листа він видно втратив притомність, бо кінцеві стрічки були написані без складу і ладу.

Я з трудом розпитала, де він лежить. Щоденно, разом з гуртом інших, казахів, руських, азербайджанців, жидів, поляків я стояла годинами перед входом до партерового будинку, де містився шпиталь. За продані речі я могла купувати молоко та що ще можна було і передавати це через медичну сестру. Мені вдалося настільки її переконати якимсь дарунком, що вона впускала мене на коридор і, ніби ненавмисне, залишала відкритими двері до залі, де він лежав. Я могла була видіти його вистрижену голову на шпитальній подушці. Згодом, коли прийшов до притомности, він звертав голову в мою сторону і слабо усміхався. В нього були комплікації — запалення олегочної і якийсь час він знову лежав непритомний і не можна було бачити його усміху.

Сестра - санітарка радила мені, щоб я забрала в нього годинник та обручку, мовляв, хтось може вкрасти. Та мені здавалося, що коли йому будуть стягати годинник та перстень, то він може прийняти це за акт переслідування. Часом він передавав мені через сестру карточки, але видно писав їх у гарячковому маяченні, в якому все повторялося, що хтось його переслідує і слідкує за ним.

Часто браму шпиталю не відчиняли для відвідувачів, не приймали від нікого ніяких передач і не хотіли давати ніяких інформацій про стан хворих. Люди стояли тоді збитим гуртом під брамою і ждали. Якщо тільки хтось зі шпитального персоналу появлявся, всі обступали його і просьбами та криками на різних мовах старалися видобути вістку про „свойого хворого". Та надаремне. На тріскучому морозі всі ждали, збиті в купу, щоб було тепліше. Час від часу відчинялася брама шпиталю, і виїздили звідти сани, прикриті соломою, з-під якої видно було босі ноги тих, що померли вночі. В товпі чути було стогони та ридання. Ніхто не знав, хто помер. Ми надумалися, щоб через вікна від вулиці заглядати до заль, щоб пізнати знайомих. Прилипаємо лиця до вікон. Всі поголені голови на подушках виглядають однаково. І раптом полегша для мене. На одному столику поруч ліжка знайома пляшка, та, що я подала її вчора з молоком. Ще дивлюся і бачу руку з годинником. Він живе.

Зближається Великдень. Йому було вже легше, щораз частіше бачила я, як він підносить голову і усміхався слабо, або кивав мені рукою. Я постановила якось разом з ним відсвяткувати Великдень. Знайомі дістали десь

(Закінчення на стор. 3-ій)

ВЕЛИКДЕНЬ — СВЯТО ВІРИ, НАДІЇ Й ЛЮБОВИ

СВЯТОЧНЕ ВЕЛИКОДНЄ ПОСЛАННЯ ПАЛЛАДІЯ, АРХИЄПИСКОПА УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ЕКЗИЛІ

„Увійдіть усі в радість Господа свого, перші й останні, однакову нагороду прийміть! Багаті й убогі, разом веселіться...

Цими словами св. Іван Золотоустий висловлює велику радість з нагоди Воскресення Христового. Він закликає всіх працівників на ниві Божій, тих, що стали до праці на самому початку, з молодости, і тих, що прийшли в останній час свого життя, — щоб усі разом веселилися. Бо Господь Милосердний до всіх, „Він приймає й останнього, як і першого... Він милує і заспокоює... й добрі наміри винагороджує... „Тому то й Церква співає на Великдень: „В цей день, що його дав нам Господь, радіймо і веселімось у ньому". І дійсно, ми радіємо в цей день, бо Воскресення — це джерело нашої віри. На ствердження цього св. Апостол Павло так пише до Коринтян: „Коли б Христос не воскрес, то даремна наша проповідь і марна наша віра" (І Кор. 15:14).

Господь Ісус Христос відкупив людські гріхи на Голгофі, але, коли б Він не воскрес був із мертвих, то хто повірив би в Його Божество? Святі Апостоли спершу зневірились були, але Господь Своїм явленням укріпив їх віру. Він сказав до Фоми: „Дай сюди палець твій і поглянь на руки Мої і дай руку твою і вложи в ребра і не будь не вірний, а вірний" (10 20:27). Тоді Апостол Фома, переконавшись, в радості викликнув: Господь мій і Бог мій! Тому то Воскресення Христове і віра в нього — це найбільша твердиня християнства.

Воскресення Христове — це джерело нашої надії. Для нас, віруючих, ціль нашого життя полягає в тому, щоб підготувати себе до вічного життя. Із смертю не кінчається існування людини. Смерть є лише переходом від земного до вічного життя. Тому нам треба пам'ятати, що лише у Христі воскреснемо. Не смерть, а життя нас чекає. „Смерте, де твоя перемога? Де твоє, смерте, жало" — запитує Апостол (І Кор. 15:55). Тому то Воскресення є святом нашої надії, яка ніколи нас не покидає. Наша славна Леся Українка пише: „А я таки в безнадії буду сподіватись, геть думи сумні!" (Contra spem spero).

Зокрема нашому многострадальному українському народові треба надіятись на Боже милосердя й пам'ятати, що після Голгофи прийде Воскресення. Нам треба твердо вірити й надіятися, що вже недалекий той день, коли засяє світло Воскресення й для нашої Батьківщини.

Воскресення Христове — це джерело нашої любови. З любови до людей Син Божий прийшов на світ, щоб перетерпіти хресні муки за наші гріхи і спасти нас. Вся Його наука — це один заклик любити Бога та ближнього. „Нову заповідь Я вам даю: Любіть один одного", — навчав Господь, „Як Я вас полюбив, так любіть один одного й ви! По тому пізнають усі, що ви учні Мої, як любов між собою ви матимете" (10 13:34-35). Тому Воскресення Христове — це свято любови християнської. Відкриймо ж наші серця в день світлого Воскресення, щоб вони наповнилися цією Великодньою любов'ю. Оживім нашу любов добрими ділами і стараймося піднести її до звершення.

Вітаючи Вас, улюблені, з святом Воскресення Христового, кличемо словами св. Іоана Золотоустого: „Увійдіть усі у радість Господа свого!" „В цей урочистий день Воскресення, причастімось нового виноградного плоду. Божественної радости Царства Христового, оспівуючи Христа, як Бога, по віки" (Воскр. Канон, Пісня 8-а).

Бог милости і щедрот, Отець світла і правди нехай прихилиться до наших спільних молитов і прискорить день, коли всі українці єдиними устами і єдиним серцем славитимуть Отця і Сина і Святого Духа. Амінь.

† Архиєпископ Палладій

ЗА ЗЛОЧИНИ СТАЛІНА ВІДПОВІДАЄ ТАКОЖ ПАРТІЯ І УРЯД — ТВЕРДИТЬ ЙОГО ДОНЬКА

Ню Йорк (В. С-ко). — 26 квітня тут, в готелі Плаза, на розі Парк Евню Савт, де ще можна бачити архаїчні кінні фастони з кучерами у високих циліндрах, і П'ятої Евню, якою нестримним потоком пливуть авта, відбула пресову конференцію Світлана Сталіна-Алілуєва.

Прибувши минулого тижня з Швайцарії до Америки, вона провела всі ці дні на Лонґ Айленді в маєтку Стюарта Джансона, донька якого Присцілла перекладає на англійську мову її автобіографію, що вийде друком в листопаді. Уривки з цього манускрипту незабаром появляться в „Лайфі" і Ню Йорк Таймсі".

Цю пресову конференцію плянувалося спершу провести в Заокеанському Пресовому Клюбі, але з огляду на численну участь охочих послухати „найбільш промінентного громадянина", що будь-коли втікав з Совєтського Союзу, вирішено влаштувати її в Плаза-Готелі.

Особливих заходів безпеки, як повідомила преса, було вжито, щоб небезпечні для життя Світлани Сталіної особи не появились у конференційній залі, і приватний детектив, що увесь час перебуває з утікачкою на Лонґ Айленді, протягом усієї конференції стояв за спиною Сталінової дочки.

Телевізійні станції CBS і ABC увесь перебіг прескон-

(Продовження на стор. 8-ій)

БАГАТО РАДОСТИ І ЩАСТЯ
В ДЕНЬ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
бажає
усім своїм Членам та всьому Українському Громадянству
ГОЛОВНИЙ УРЯД
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid ot the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Великдень 1967

Великдень, рокове свято Воскресення Христового, що його одні з-поміж нас відзначають за новим, інші за старим календарним стилем і яке, часом, і за одним і за другим календарем припадає в ту саму неділю, чи не найближче і найцінніше для кожного українського серця. Це тому, що воно своєю символікою дуже нагадує долю нашого народу.

Великдень — свято Воскресення, свято пробудження весни, свято перемоги життя над смертю, свято радости. Але, його попередили страсті і терпіння, попередила смерть. Українському народові в його віковій неволі із тільки коротким приблеском волі п'ятдесят років тому, ніщо не дає стільки надії і стільки заохоти, як Великдень, як віра у воскресіння після Голгофи.

Дивну і тривожну добу переживає сьогодні людство і ми з ним. Визволивши енергію атому, піднісшись у космічні простори та зробивши неймовірний проґрес у всіх ділянках знань, людина наче розгубилась, не знає чого хотіти і чого боятись, що любити і що ненавидіти, куди йти й куди повертатись. Бо тільки так могло прийти до такої диводлядної дебати, як „Бог умер", що відбувалася та й ще продовжується по сторінках навіть поважних газет і журналів, тільки в такій ситуації могла створитись „ґенерація без мети", для якої єдиною метою є шукання мети.

Тим часом, ця мета така виразна, така — можна б сказати — самонаявна, як день і ніч, як погода і дощ. І ніщо краще не вказує цю мету для людей і народів, як свято Воскресення Христового. Навіть людина, що є дочкою найжорстокішого в історії сатрапа і народовбивця, сама і без нічиєї допомоги, знайшла собі цю мету і прийшла до Бога.

Якось розгублено виглядаємо і поводимось ми, українці у вільному світі. За що, за які ідеали ломимо ми тепер самі між собою списи? Чому і в ім'я чого сваримось за минуле, за яке сучасне йдемо на барикади і за яке майбутнє змагаємось, чому самі себе на хресті розпинаємо?

Роздумуючи над цим, можна б попасти в чорну розпач, якби не Великдень. Все, що діялось колись і що діється сьогодні в світі і між поодинокими народами та суспільними групами, все, що переживала колись і переживає сьогодні кожна людина, має своє вияснення у Великодні та його символіці. А результат того вияснення завжди такий самий, що його так прекрасно оформив поет: „Ти на ніч не дивись, бо яка б ніч взагалі не була на землі — прийде ранок колись!" Він прийде, бо мусить прийти для кожного, хто собі на нього заслуговує. Таку надію, таку віру і таку певність дає нам світле Воскресення Христове.

ХРИСТОС ВОСКРЕС — ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

Джансон в Бонні

Подорож президента Джансона до Европи не була тепер плянована. Вона прийшла несподівано, спричинена смертю західньонімецького канцлера Конрада Аденауера. Однак нема такої дії президента З'єднаних Держав на публічному форумі, та ще й за кордоном, яка не мала б політичного характеру.

Участь президента Джансона, французького президента де Голля, британського прем'єра Вільсона й цілого ряду інших прем'єрів та міністрів закордонних справ на похоронах Аденауера це було манїфестаційне міжнародне ствердження відродження сили і поваги Німеччини. Коли президент Західньої Німеччини Гайнріх Любке з'єднав перед фотографами руки Джансона і де Голля, то він підкреслив цим жестом, що Західня Німеччина не є вже сателітом переможних західніх держав, а може бути посередником в їхніх суперечках. А коли єдина Москва не вислала на похорон Аденауера свого окремого делеґата, а репрезентував її тільки амбасадор Семйон Царапкін, то це теж мало свій політичний зміст: страх Москви перед відродженням німецької сили.

Хоч Джансон обмежив свою подорож тільки до Бонну, проте він таки використав нагоду для переведення низки ділових політичних розмов. Всі вони засекречені, але можна здогадуватись, що на нараді з західньо - німецьким канцлером Кізінґером і його міністром закордонних справ Брандтом та їх італійськими колеґами Альдо Моро й Амінторе Фанфані старався розвіяти їхню опозицію проти договору проти поширення атомової зброї та, зокрема, з названими німецькими лідерами заторкнув справу коштів утримання півмільйонової армії ЗДА в Німеччині.

Триденне перебування президента Джансона в Бонні заперечувало, що ЗДА зацікавлені тільки в азійській проблематиці. Всі міркування деяких европейських коментаторів про поворот Америки до політики ізоляціонізму не мають фактичних підстав.

І. Світ

ЛЕҐЕНДА ПРО БОЖУ МАТІР

Ми рішуче замало присвячуємо уваги питанню, як дивляться американські автори та письменники на українську історію і сучасне України. Серед нас переважає думка, що майже все, що друкується на цю тему — москвофільського зафарблення, що українське питання замовчують, що українській правді важко пробитись крізь цю „заслону мовчанки та іґнорації".

Можна дуже багато писати про причини та справжній стан цього питання. На жаль, маємо небагато тих, що серйозно вивчали проблему і пробували її проаналізувати, дати докладну картину американських студій і писань про Україну.

Кільком більшим писанням на цю тему, друкованим у нашій періодичній пресі і навіть у журналах, не вистачає головного: широкого знайомства з літературою. Тоді не було б випадково підібраних цитат, які мали б „доказати" правдивість наперед зробленого рішення — знайти тільки неґативи.

Ось перед нами книжка, присвячена не Україні, а Московії. Однак, у ній багато сторінок присвячені українцям, про нашу „країну козаків" згадується не раз, і завжди — з теплою симпатією. Твір зветься „Похід Московії. Іван IV та ріст московської імперії 1400-1648 рр." Гарольда Лемб. Друковано в Ню Йорку.

Україну в цьому творі згадується при різних нагодах 15 разів, крім того чотири рази згадано про Київ, про св. Андрія на київських горах, князя Рюрика...

Дуже важлива в книжці оцінка Московії, яку автор характеризує такими словами: „Засновником Московії був князь Іван Калита. Він не мав нічого спільного з аристократією старовинного Києва (стор. 55), а також з демократією купецького Навгороду. Вороги називали Москву „грошовою торбою", бо Москва збирала податки для Орди, а значну частину тієї данини залишала собі... також вела широку торгівлю рабами, яких привозила звідти"...

Торкається автор і походження Запорозької Січі, кажучи, що цікавим явищем на Сході Европи є історія козаків. Вони являли собою гарну кінноту, яку царська влада набирала серед козаків у районах Дніпра, Дону, Кубані, Тереку та Уралу... це були люди, цілком відмінні від москалів (великоросів), мова їх українська... аж до кінця 17 століття вони були незалежними козаками, коли визнали зверхність Москви, та навіть після того повставали не один раз проти таких суверенів (стор. 135).

Про їх славні походи та життя співають пісні по всій Україні. Ось одну таку леґенду переказують бандуристи — мандруючі мінестрелі, — розповідає далі американський автор:

... Божа Мати загубила перлини з прикраси на голові, коли пила воду з лісового потічка. Вона повернулась у небо із св. Миколою, і раптом знайшла нові перлини на своїм троні. Була дуже здивована цій знахідці, але Христос тоді сказав:

— Ні, Мамо, це нові перлини. Це й не перлини, а сльози козачих матерів, пролиті за своїх полеглих. Янголи, — сказав Він, — принесли їх, кожну з тих сліз"... „Ось чому і донині перлини звуться сльозами в країні козаків".

Ця прекрасна леґенда неначе перекликається із згадкою у Шевченковім „Іржавцеві", де поет говорить:

Мордувались сіромахи,
Плакали, — і з ними
Заплакала Матір Божа
Сльозами святими;
Заплакала Милосерда,
Неначе за Сином.
І Бог зглянувсь на ті сльози,
І на Україну:
За козацькі і за тії
Пречистії сльози
Побив Петра, побив ката
На наглій дорозі.
Вернулись запорожці,
Принесли з собою
В Гетьманщину той чудовий
Образ Пресвятої;
Поставили у Іржавці
В мурованім храмі.
Отам Вона й досі плаче
Та за козаками.

Написані ці рядки в Орській фортеці в 1847 році, сто двадцят літ тому, та як вони перегукуються з сучасністю, з нами, нащадками тих козаків...

**

Можна і треба б написати велику та й не одну статтю-розвідку, щоб показати читачам, що відомості про Україну в Америці не так вже й скупі, як багато хто з нас уявляє.

Ось у книжці, присвяченій життю Мадам Сталь, авторства Морро Берґера, з Прінстонського університету, цілий розділ присвячений описам України, де ця видатна жінка французької еліти перебувала короткий час.

Є тема України в кількох перекладених на англійську мову виданнях, спогадах про Персію італійця Пістро деля Валле, з 17-го століття... Він сам намовляв шаха Аббаса створити союз із запоріжцями, щоб боротися проти Туреччини. Там є гарні описи наших січовиків та їхніх походів. Цікаво, що мемуари цього італійця зазнали певної цензури: його ганьбили за вірну любов до дружини - несторіянки, труну якої, після її смерти, возив кілька літ із собою, аж доки не знайшов належного місця, щоб поховати.

У одній із останніх праць американського автора Шовінґі, сліпого письменника, який ніколи не був на Алясці, але присвятив їй кілька своїх книжок — з прихильністю змальовує українських шляхтичів з м. Рильська, Шелехова та Голикова. Автор розповідає про долю доньки першого, яка вийшла заміж за аристократа Резанова, будівничого „Русской Америки", про її трагічну смерть в туманному Петербурзі... Не послухав Резанов порад ченця, котрий намовляв Резанова: „Відвезіть її в Україну, бо ця квітка не може жити в похмурій столиці"... — не послухав і згубив її, зів'яла вона в чужому оточенні, від виснаження через безсонні ночі, петербурзькі білі ночі...

Це лише кілька фраґментів, навіяних нам леґендою про Божу Матір.

С. Женецький

ПОМИЛКА АМЕРИКИ

Помилка, що її Америка зробила під час тругої світової війни, виявилася в тому, що вона врятувала комуністичну Московію від неминучої катастрофи, мимохіть допомогла їй поневолити народи Середньої і Південної Европи.

У другій світовій війні в смертельну боротьбу вступили дві держави - хижаки: нацистська Німеччина і комуністична Московія. Це були дві диявольські системи, подібні одна до одної своїми нелюдськими методами правління. Як московські комуністи, так і гітлерівські нацисти, забажали підкорити собі ввесь світ і встановити в ньому свої системи: москалі — червону, комуністичну, а німці — брунатну, нацистську. Ці дві держави - хижаки стали одна одній на заваді — і тому розпочали між собою війну.

Що сталося після другої світової війни — всі ми добре знаємо: „союзник" Америки, Московія, позбувшись найбільшого суперника, гітлерівської Німеччини — обернулася проти свого рятівника Америки. Із „союзника" Московія стала для Америки ворогом число 1. Тепер самій Америці загрожує небезпека знищення: провідники СССР приготовляються до того, щоб її „погребати".

Подібну помилку, яку Америка поповнила під час другої світової війни в Европі, збирається вона повторити тепер в Азії, де постав гострий конфлікт між двома комуністичними велетнями: червоним Китаєм і комуністичною Московією.

Всім уже ясно, що причиною цього конфлікту є не якісь ідеологічні розходження, як спершу дехто думав, а величезні терени, що їх колись московські царі загарбали від Китаю. Пейпінг домагається тих теренів, а Москва відмовляється їх повернути. Тож можливо, що червоний Китай, внаслідок перенаселення, піде силою відбирати ці землі.

Америка, як світова потуга, життьові інтереси якої сягають в кожну частину земної кулі, отже і в Азії, дуже зацікавлена в конфлікті між червоним Китаєм і комуністичною Московією. Перед американськими державними мужами виринуло питання: чи стати в тому конфлікті по стороні Совєтського Союзу чи виступити по стороні червоного Китаю?

Всі познаки вказують на те, що Америка стає по стороні Совєтського Союзу.

На те, що Америка схиляється на сторону Московії проти Китаю, склалися такі причини: американці вже зударилися були з китайськими комуністами в Корейській війні, коли Китай вислав своїх „добровільців" проти американських вояків. Також у В'єтнамській війні Америка стоїть перед небезпекою, що червоний Китай вишле знову своїх „добровільців". Що Совєтський Союз також посилає в'єтнамським комуністам літаки, ракети та 80% всякої зброї — це психологічно на американців менше діласе.

Для Америки виринає питання: котрий з тих ворогуючих комуністичних велеканів більше, а котрий менше небезпечний для американців — червоний Китай, а чи комуністична Московія?

З наявних даних виходить ясно, що для Америки є більш небезпечною комуністична Московія, ніж червоний Китай. Між Америкою і Китаєм немає територіяльних спорів, так як між Московією і червоним Китаєм. Між Америкою і Китаєм є лиш конкуренція за сферу впливів на азійському континенті. З мілітарного боку комуністичний Китай набагато слабший від Америки, отже не представляє жадної небезпеки. Тому Америці немає потреби в разі війни ставати по стороні комуністичної Московії для спільного знищення червоного Китаю.

Коли б між червоним Китаєм і Московією дійшло до війни і Америка, виступивши по стороні Совєтського Союзу, допомогла знищити червоний Китай — тоді також в Азії, так як тепер в Европі, американці мали б за свого найбільшого конкурента Московію. А замінення китайських впливів в Азії московськими — було б для Америки дуже небезпечним. Перш усього, Совєтський Союз під кожним оглядом — господарським, промисловим, а найголовніше мілітарним — значно сильніший від червоного Китаю. Звідси випливала б далеко більша небезпека для Америки, коли б впливи Китаю в Азії заміннти впливами комуністичної Московії.

Розуміється, що Московія дуже бажала б собі, і всіма силами змагає до того, щоб в американсько - китайському спорі за впливи в Азії, Америка почала війну з Китаєм. Ліквідація Китаю, як азійської потуги, а ще до того переведена американськими руками, була б дуже на руку Московії. Але тоді Америка переконалася б дуже скоро, що Московія, як азійський партнер американців в Азії, є набагато небезпечніша, як був Китай.

На нашу думку, для Америки найкраще буде заховати невтральність в китайсько - московському конфлікті. Вона не повинна дати себе втягнути чинно виступити в разі війни між Московією і Китаєм ні по одній, ні по другій стороні. Коли теперішня холодна війна між Китаєм і Московією за спірні території переміниться в гарячу війну, — Америці треба стояти осторонь. Нехай Москва і Китай б'ються самі між собою. Америці не треба помагати ні одній, ні другій стороні, бо як каже наша пословиця — „обоє рябоє" — червоний Китай не кращий від комуністичної Москви і навпаки. Війна між ними напевно доведе до розвалу комунізму і в Китаю і в Совєтському Союзі.

А з того тільки скористає Америка, цілий вільний світ, а в тому числі й Україна.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Леся Лисак

ВЕЛИКДЕНЬ У ТРЬОХ СВІТАХ

Прийде Великдень у землю рідну, де рідні зосталися. Це світ один.

Прийде Великдень у землі чужії, де ми забрили. Це світ другий.

Прийде Великдень у той світ третій, що між ними простилається — у світ думок наших. Світ, що його вже нема — бо він — це тільки спогади наші.

Прийде Великодній Ранок на землю рідну. Де ще церкви зосталися, там вони до церкви підуть. Так як колись, з процесією тричі довкруги церкви обійдуть, „Христос воскрес от гроба" заспівають. Понад сірість землі колгоспної, понад сірість днів режимних, совєтських, угору пісня Великодня піднесеться. Сонце, що з-над піль встане, щоб у зелені коси беріз біля церкви заплестися, у пісню жмут золота кине. На вершках беріз пісня погойдається, а там у ясність весняну розпливеться. Разом із дрібкою Радости й промінчиком Надії Великодній Ранок в їхніх очах віддзеркалиться. Воскресіння — це ж бо Надія . . .

І прийде Великодній Ранок там, де вже церкви немає. Де церкву у державний будинок переміннли. Там вони, замість до церкви, на цвинтар підуть. Так, на цвинтар, що на тихій горі, де смереки пахнуть Вічністю і — живицею. Там, між могилками, біла Пречиста молиться. Колись її статуя з білого каменя викута перед церквою стояла. Як нові хазяї від сходу прийшли, то Вона для них тільки непотрібним каменем була і як камінь розбити її хотіли. Та стали люди в обороні своєї білої Пречистої, не дали її знищити, забрали туди, де вже совєтська власть кінчається: де вічним сном люди сплять.

У Великодній Ранок на цвинтар вони підуть, розказати Пречистій, що її Син воскрес. Що нема смерти, а є життя. Що ясність над темрявою перемогла.

У вогкому піску, у стіп Пречистої, дрібні свічечки застромлять. Задрижать хиткі вогники у шепоті молитви простої, нескладної. Замиготять дрібні свічечки у прозрачності ранку. Над ними, як кадильний дим, смереки живичні пахощі простелять. А тоді перед Пречистою сільський хор стане. Церкви нема, але хор залишився. А перед хором дириґент — такий як і співаки — простий селянин — старий дириґент, з давніх часів . . . Вгору черстві руки старечі підніме — сиве волосся вітер роздуває . . . В очах те, що незламністю звуть. Колись у церкві, з хорів Воскресну пісню співали, тепер на цвинтарі, між могилками пісні звучати . . .

Сонце з-над смерек встане, білій Пречистій поклониться. Чи це його відблиск, чи усмішка на обличчях? Бо якже не радіти, коли Він справді, воістину, воскрес? Між могилками, де біла Пречиста благословить, у Великодній Ранок Віра силу має. Без Віри — як було б людям жити?

Там, де церкви нема, де сільський хор і його сивий дириґент на цвинтарі Великдень зустрічають, там Печаль і Надія поруч себе стоять . . . І від них тінь паде — довга тінь, аж на землю, де ми тепер, у місто, де ми живемо.

Прийде Великодній Ранок до нас. Над дахами будинків сонце стане. Перед церквою ми. Котрий це вже раз у чужому місті?

Прийде Великодній Ранок, та не пахне вітром з піль. Міські вулиці шумом відзиваються.

Прийшов ранок, та нема зеленої ясности трави під ногами. Кам'яні плити хідників, при них байдужість будинків, що кругом нас.

І напів, і хоругви, і золота Дароносиця, так як колись кругом церкви поплинуть. І так, як колись, — і не так. Бо поруч Радости, що з Великодньої пісні розкочується — Туга стане. Туга непрошена, небажана, що за нами все ходить. Туга навіть у Великодній Ранок не хоче нас покинути. Вона збоку стоїть і нашіптує:

„Пригадуєш, як тоді дома, в цей ранок, дзвони дзвонили? Великодні дзвони у весняному повітрі пригадуєш?

Пригадуєш, який зелений і золотий цей ранок був? Поля здалека зелені, а тонкокосі берези зблизька, пригадуєш?

Пригадуєш цю радість в очах? Це були прості люди — і вони вірили і раділи.

Пригадуєш, яке все було тоді ясне й зрозуміле? Що нема чого турбуватися, що нема сумнівів, бо понад життям і понад смертю володіє Воскресіння?

Пригадуєш, як тоді звучали оці два слова „Христос Воскрес"? Він бо воістину воскрес!

Відганяєте Тугу, бо їй не місце у день Радости. Але Туга не хоче відійти. Вона сильніша за нас. Вона каже, що без неї ви втратили б частину самих себе. Ваша душа заснула б. А цього не може статися. Бо ви, поміж тими двома світами. Поміж тим, що там далеко, де сивий дириґент на цвинтарі Воскресну пісню голосить, і поміж тим, що колись прийде. Світом, що зветься Віра. Віра у Воскресіння. Бо Воскресіння прийде. Наше Воскресіння, що в ньому не буде вже тіней, тільки сама світла, — пресвітла Радість.

ОЛЕНА ПЧІЛКА.

ВЕЛИКДЕНЬ

В зорі вбрана, нічка гожа
Слухає, як Служба Божа
Відправляється в церквах,
Що палають всі в свічках.

Та не жде лиш до останку:
Уступає місце ранку,
Дня провісник і гонець,
З ніччю перший він борець.

Він хапає в неї зорі,
Сягне в доли, понад гори,
І до церкви заодно
Заглядає крізь вікно.

А у церкві і знадвору
Все село людей до збору.
От, по службі, навкруги
Вже обносять корогви.

Білі ризи, світлі лиця,
А край стежки освятиться —
Виглядає з хустинок
Стільки їжі, писанок.

Свічечки в пасках палають,
Наче б ясні зорі сяють.
Хор веселих голосів
Великодній тягне спів.

А з дзвіниці — у всі дзвони!
Що найбільший — б'є та
стогне,
„Празник ва-ам . . .
Праця на-ам"! . .

А дрібніші за ним жваво
Відбивають всім на славу:
„Великдень!"
„Великдень!" . .

Чує сонце — і зо сходу
Зараз встало до народу
І з радіючих небес
Сяє всім: „Христос воскрес!"

Оксана Рудакевич

ЗГАДУЮЧИ НАШ ВЕЛИКДЕНЬ...

Ой, як хочеться — Господи, як хочеться поговорити й вилити свої думки, що так і тиснуться назверх — особливо, коли бачиш, що тебе є кому слухати. А то почнеш іноді відкривати душу перед своїм старим (а, він страх не любить, як його так величати!) то вже й нарікає: теркочеш як та перекупка! Ну, й не даси своєму чоловікові газету почитати! Ну, й не даси, як каже Понеділок, потелевізіруватися! — Тож бо він уже й телевізірується скільки хоче! Але, як таки піде до бари на пиво, то там має час і терпіння вислухувати байок таких самих змучених, як він. А що бідна жінка наклінується цілу ніч, аж спина болить, того він ніяк не розуміє. Але хіба ж то варта нарікати, коли й так не знаєш, чи всі, що тебе слухають, не тримають його сторони? Та хай уже так і буде — щоб лиш ми здорові були. Бо нині за здоров'я не так то вже й легко, особливо старому емігрантові. Старому не на мої роки — хай мене ніхто так не кривдить — але старому по множеству років в Америці. То ж уже 17 літ, як ми сюди приїхали з Німеччини! Нас вийшли стрічати пани з ЗУДАК-у і, дай їм Боже здоров'я, знайшли працю. Пам'ятаю, як мені сказали: ви підете клінувати гавзи, а ми вже на початок будемо підвозити карою, заки не дістанете нейди. Ну, й смішно тоді було і незрозуміло з такої мішаної мови — здавалося, що ніяк не звикну, так серце боліло. А тепер і сама мішаю і серце зовсім через це не болить. Нас тоді називали скитальцями — а тепер то ми й досі скитальці. Скитаємося в тій Америці з міста до міста, все ганяємо за чимось ліпшим, згодом купили хату у Філядельфії в середмісті. Довго ми там жили і не можу нарікати, сусідів мали добрих — коли ж бо наші куми пішли на Форд. А в нас то так: кум купив телевізію, то й ми мусіли, бо страх не хотілося бути гіршими. Далі пішло те саме з карою, а тепер пішли за ними і з хатою. І живемо. В зимі сніги часом засипають, що й вікна не видно, але як зачне підходити під Великкдень — ой, то ж то красно тут і свіжо. Та й так само, як колись у Краю — мушу турбуватися за нове вбрання, бо тут кожна одна наперегони: хто файніше і хто ясніше. Та я їх усіх побила: як пошила собі пінкову сукню, так заясніла на всю околицю.

Здається мій чоловік має часом рацію. Він усе мені дорікає, що як я хочу йому сказати про якісь свої troблі, то він вперед мусить вислухати всякі інші небилиці. Та ж то тому, що нема перед ким виговоритися, а як і є перед ким, то ніхто тебе не слухає. То я й хотіла вам сказати — про Великдень.

Ой, давно ми вже з Краю, давно — а так і бачим усе, як на картині. Як тут цілий гавз, так і там шурували хатину, аж ясніла — аж малі шибки сміялися до сонця. А в квітну неділю срібними базьками — легко, щоб не пооблітали, били дітей і приказували: не я б'ю, лоза б'є, за тиждень Великдень, паска, ковбаска, свячене яйце по столі товче. Тоді маїли ними святі образи. А як пекли паски й красили крашанки і досвіта, до схід сонця, ішли святити! А вже найфайнішу писанку давали ґомостеві . . . Гай, гай! Та я й тут не забуваю за традицію — виробляю з легкого тіста паски, а з твердішого викручую на них хрести і птахи — і таки мушу вам признатися, що все думаю про свою куму: щоб хоч не вдалося мені гірше, як їй — чомусь той гонор за традицію такий у мене великий. І так мені здається, що мене таки ніхто не побив з тим великоднім печенням. А думки насідають знов . . . і знов бачиш себе не в капелюсі з трояндами, а в штудерно вив'язаній хустині. Навколо церкви повно людей і жінок, а дівок і парубків, а дітей — і не перелічиш. І дзовони грають цілий день, а що вже гагілок співають — усяких, давні роки, а так, як нині — нічого не забула.

Питалася мати сина,
Що коштує та дівчина,
Тобі, мати, не питати,
Що коштує, треба дати,
Ґарнець меду, ґарнець пива,
То дівчина чорнобрива,
Гай, гай, гай! . .

Або оціі:

Ми кривого танцю
Не виведем кінця,
Молода ключниця
По замку ходила,
По замку ходила,
Челядоньку водила,
На дівоньки віноньки,
А на баби роботоньки,
А на малі діти зросту,
А на жидів коросту,
А на циганів трястя,
Дай нам, Боже, щастя,
А на панів безголов'я,
Дай, Боже, добре здоров'я!

Та й накрутилися ми того кривого танцю — аж думки закрутилися мені в голові, як згадала. А тоді отакої:

На поповій сіножаті
коні ржуть,
Вийди, вийди, пані матко,
щось продають.
Продавала та й дячиха
дочку свою,
Перебігла боднариха,
купіть мою,
Ми вашої не хочемо,
ваша стара,
Штири ночі горшки мочить,
три дні мила.

А потім далі:

Ой, зацвили фіялочки,
зацвили,
Аж всі гори кам'нії
встелили

Ой, встелили, встелили мою душу згадки про наш Великдень у Краю. Мій старий зараз же гримнув би на мене, що я розкисла. Коли ж бо хочеться сказати комусь ще далі — як прийшов той обливаний понеділок. Вже зранку дівки вбиралися святково і виходили на вулицю — то ж така мала б жаль через цілий рік, якби так ніхто не замітив та не облив, я то завжди мала щастя — на мене парубки вже так і чекали з відрами. Раз то занесли аж під криницю і так облили, що я потім два місяці кашляла і пила цибулю з медом. Але з того ніхто довго не хворів — то ж великодня традиція. Де вже тут, в Америці — за тією працею та й тими долярами і ніщо тобі в гадці не сидить. Пішли ми в Світлий понеділок до церкви. Одягла я свою пінкову сукню та й пишаюся — на щось наче чекаю, та де вже тобі тут вода, де обливання — і забулося! — Христос воскрес! — кажу я кумові під церквою. — Воістину воскрес! — відповідає він мені — та й відкручує якусь пляшинку, як полив, як полив — аж сльози в очах за традицію стали! Хоч вода не з криниці, а парфумована — так я все таки ходжу горда і щаслива. Ще таки не забулися наші давні звичаї — і ті фіялки, що нам пахли, як ми колись співали гагілок, так вони мені тепер пахнуть на моїй пінковій сукні. Так мене мій кум облив!

(Оригінальні гагілки з містечка Щуровичі, коло Бродів).

ХРИСТОС Є ВОСКРЕСЕННЯ І ЖИТТЯ

З ВЕЛИКОДНЬОГО ПОСЛАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ УКРАЇНСЬКОГО ЄВАНГЕЛЬСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ

„Сказав їй Ісус: „Я воскресення й життя. Хто вірує в мене, коли й умре, житиме. І всякий, хто живе й вірує в мене, не вмре повік".
(Івана 11:25-26)

Для всіх християн, зокрема для нашого українського народу, свято Воскресення Христового є незвичайно урочистим і святим днем, святом із свят, бо в цей день святкуємо славну перемогу нашого Спасителя над смертю, а разом із тим Його перемогу над ворогами Бога, правди, волі, любови, перемогу духа над матерією. Тож не дивно, що в цей день оживає в нас усіх надія на краще завтра, збільшується радість і посилюється віра в Того, що „воскрес із мертвих, смертю смерть здолав, і тим, що в гробах, життя дарував".

Життя, дочасне і вічне, це Божий дар, яким кожна людина повинна дорожити і його всебічно розвивати на благо своє і своїх ближніх. Особливо ми, християни, свідомі того, що людина створена Богом на Його образ і подобу та викуплена великою ціною жертви на хресті, обов'язково повинні змагати до того, щоб жити повним, нормальним християнським життям. Це християнський обов'язок!

Те саме треба сказати про наше збірне життя, нашого народу. Наш народ, — як збірна національна істота на своїх рідних землях, — може вповні розвинути таланти, якими Бог-Творець обдарував і збагатив його, тільки тоді, коли в своїй вільній і суверенній державі буде господарем та буде свобідно розбудовувати своє життя, своє народне господарство, розвивати свою матеріяльну і духову культуру, керуючись при цьому вимогами й потребами своєї країни. Таких благ на своїй рідній землі наш народ ще не здобув, але, Богу дякувати, він за них бореться. А воскресення Христове дає нашому народові підставу вірити, що раніше чи пізніше він досягне цієї великої мети, свої здобутки закріпить і буде користуватися ними так, як це роблять інші свобідні і культурні народи.

Та покищо наш народ в Україні переживає Голгофу. Там нині багато добрих наших людей прибиті смутком, пригноблені, зневірені, бо жорстоко переслідувані окупаційною владою. Дух їхній сильний, але тіло знемагає. Подібні настрої були оволоділи Христовими учениками і прихильниками під впливом голгофської трагедії. Але „Христос воскрес із гробу, як і пророкував, і подав нам життя вічне і ласку велику". І завдяки тій великій ласці, перелякані, стероризовані і зневірені перші Христові послідовники сповнились оновленою вірою в Христа - Переможця, стали безстрашними провідниками Його Євангелії та будівничими Його Церкви.

Перемога Христа не тільки в тому, що Він воскрес із мертвих, але також і в тому, що через Нього, як Такого, що завжди живе і діє, Його божественне діло спасення продовжується і триватиме до кінця світу. Про себе Він сказав: „Не лякайтесь! Я Перший і Останній, і живий. І був я мертвий, і ось я живий на вічні віки! І маю ключі від пекла і від смерти. (Об'яв. 1:17-18) А апостол Павло пише, що Христос об'явився Сином Божим у силі, по духу святости, через воскресення з мертвих. (Римл. 1:4) Був розп'ятий на хресті, вмер і був похований, але тепер Він живий і діяльний. Він до кінця світу з тими, що продовжують Його місію в цьому світі, яка має за завдання проповідувати Євангелію вбогим, сціляти розбитих серцем, проповідувати поневоленим визволення, сліпим прозріння, випускати мучеників на волю та проповідувати час Божого змилування, що вже настав. (Луки 4:18-19).

Христос є воскресення і життя. Хто вірує в Нього, коли й умре, житиме. І всякий, хто живе і вірує в Нього, не вмре повік. (Івана 11:25-26). Він джерело життя і вічности.

Дав би Бог, щоб усі ми сповнились силою воскресної віри. Бо лиш у такій вірі зможемо ми, тобто наш народ, боротися за краще завтра і жити надією на перемогу. Шлях до перемоги веде через Голгофу, але веде до волі і життя, бо із тими, що тим шляхом ідуть, перебуває Христос - Переможець, вічно живий Син Божий у силі. Він прийшов на цей світ, щоб люди життя мали, і щоб подостатком мали його. (Івана 10:10).

За Головну Управу Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці:

(-) Пастор **Іван Яцентій** — Президент

(-) Пастор **В. Боровський** — Секретар Консисторії Української Євангельсько-Реформованої Церкви в екзилі.

ПЛАСТУНКИ В БОФАЛО ПЛЕКАЮТЬ РІДНІ ТРАДИЦІЇ

Наш народ має багато гарних і стародавніх звичаїв. Один з цих звичаїв, що виник ще за поганських часів на Україні, — це писання писанок. Ми маємо кілька гарних переказів чи леґенд, які говорять нам про їх початок. Щоб ближче пізнати цей прегарний народний звичай та через нього пізнати краще нашу рідну батьківщину та її дуже талановитий народ, 40-ий Курінь Пластунок ім. кн. Ольги в Бофало постановив перевести курс писання писанок. Як інструктора курсу попросили ми пана Степана Грекуляка, гуцула з Косова, який має велике знання та любов до рідного мистецтва та який сам вже довгі роки пише чудові писанки. Цей курс відбули ми під час цьогорічних великодніх вакацій. По перших найголовніших інструкціях ми з охотою та завзяттям забралися до роботи. Неодно збилося яйце та неодні юнацькі пальці були пофарбовані. Вистачало однак кілька зоахочуючих слів чи слів похвали від нашого інструктора, щоб юначки знову бралися до писання писанок з більшою увагою та точністю. На радість всім появлялися на шкаралупках яєць щораз кращі взори. Всі писали, хоч і різно, залежно від своїх мистецьких здібностей. Білі яєчка перемінилися в кольорові писанки. Настрій юначок був веселий, жартівливий, задоволений. Очі юначок дивилися з вдячністю на нашого інструктора, що за так короткий час передав свої уроджені мистецькі здібності в наші молоденькі руки. Я певна, що в хаті кожної юначки, яка відбула цей курс, буде на Великдень побіч свяченого хоч одна нею власноручно написана писанка. В цей спосіб хочемо, хоч далеко від Рідного Краю зміцнити наш духовий зв'язок з Батьківщиною через пізнання наших національних цінностей в ім'я нашої любови до неї.

пл. розв. Марта Гаврилюк
місто-курінна

Пластунки-писанчарки пишуть великодні писанки

Фото: Павло Василишин

ЯК І КОЛИ ПОЧАЛИСЬ ПРОДАВАТИ ПИСАНКИ

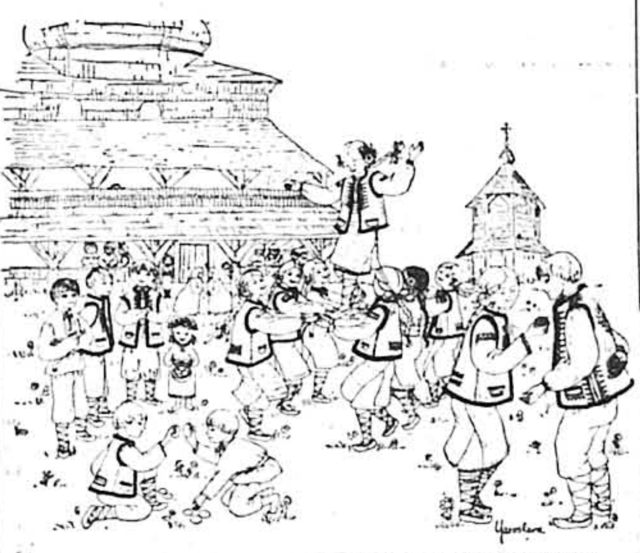
До 1921 року в Америці ніхто писанок не продавав. Не знаю, як було в старім краю. Я там бачив, що писанками бавились діти на Великодній понеділок коло церкви, дівчата дарували їх знайомим хлопцям, хлопці гралися ними, товкли однією об другу і, котра збилася, той програв. Відтак в Америці від року 1910 до 1921-го я писанки не бачив. Аж гуцул Стефан Дроботюк приніс мені до книгарні тузин писанок перед самими Святами, щоб я їх поставив за вікно. Він, видко вмів писанки писати ще здому, вмів власноручно зробити „фарбу", з цибулі, буряків і паперу. Я писанки взяв, поставив за вікно, але покупців того року не знайшов. Писанки були по 35 цт. Ніхто не важився купити, бо це був би гріх, провадити „гандель" такими святковими речами, як Великодня Писанка.

На слідуючий рік Стефан і я надій на бизнес з писанками не втратили, він працював за сторожа-„вейтра" ночами, то мав час побувати в книгарні. Я дав йому місце на вікні, і він там писав писанки, і тоді багато ставали коло вікна та приглядалися до цього мистецтва. Дехто таки вже зайшов до середини і відважився навіть одну писанку купити. Дальше ще писанки були по 35 цт. До свят ми продали приблизно 6 тузинів. На третій рік вже почався бизнес з писанками таки на добре. В Вруклині пані Бодак, пані Дика, в Ню Йорку пані Ляхович почали писати писанки по-своєму, давали більше кольорів, ніж три, і так бизнес з писанками вже чим раз більше ширився, покищо лише між українцями. Десь коло 1940 року почала писанки писати моя Ярослава, бо її мама заохотила, але вона не задоволялася лише, щоб писанка гарно вийшла, вона хотіла знати, що писанка представляє, чи має собою представляти. Багато помогла їй тоді її товаришка, пані М. Милянович; потім вона пішла до бібліотек, заглянула в старі українські книжки, знайшла там цілі сторінки символів, що український нарід утворив через тисячі літ. Виписала частину їх по-англійському, і ми це видали для цікавости та інформації про українські писанки. Зараз таки це підхопив М. Розе, редактор журналу „Ню Йоркер", вибрав найцікавіше з тієї брошурки, помістив у своєму журналі, — і тоді до Сурми увесь тиждень двері не замикалися. Приходили різні особи: артисти, письменники, туристи, навіть мільйонери. Не могли надивуватись артистичній здібності наших жінок, а також не могли вийти з дива чому пишуть такі чудові взори на такому не тривалому матеріялі? Треба було їм розумно пояснювати, що яйце не є яйце в очах писанкаря, але яйце — це символ життя, весни, народження.

Потім вже щороку, по цілій Америці всі газети, всі народності зацікавились українськими писанками, купують писанки, купують приряди, самі пишуть, і вже по багатьох школах, захоронках і навіть по шпиталях вчать писати писанки, і то не лише перед Великоднем, але також і пізніше.

Так українська писанка „пішла в бизнес" з 1921 року. Батьком тих перших писанок був гуцул Стефан Дроботюк, продавцем — я.

Мирон Сурмач

Великодні гагілки — малюнок Ярослави Сурмач

70-ліття українського поселення в Арґентині

Буенос Айрес — (М. Д.) — В цьому році припадає 70-ліття українського поселення в Арґентині, і вже пороблено заходи, щоб цю подію відмітити відповідними обходами, які мали б відбутися під патронатом Української Центральної Репрезентації, про що вже були звідомлення в радіоавдиціях „Голос України", що їх веде п. Юрій Мушак.

Загально українська спільнота в Арґентині є одною з найбільших в Південній Америці та начислює понад 150 тисяч душ. Колискою українського поселення в Арґентині є провінція Місіонес, яка клином врізується поміж Бразилією та Параґваєм. Поверхня її виносить коло 30 тисяч квд. клм. та начислює понад 500 тисяч населення. Там вже виховалося третє з черги українське покоління, яке зберегло не лише мову й релігію та звичаї і обичаї. Осередком української спільноти в Місіонесі є місто Апостолес, де находиться головний осідок оо. Василіян, які започаткували там свою місійну працю в 1908 році. Крім парохії, величавої церкви мають також власний дім, в якому міститься Семінар та народна школа, під їх зарядом.

Місто Апостолес має в центральній дільниці вулицю з назвою Україна, а в тій дільниці, де находиться церква оо. Василіян, є площа з назвою імени Тараса Шевченка, а друга ім. Маркіяна Шашкевича. Під час обходів 65-ліття заснування Апостолеса, які відбулися в 1962-му році, управа міста проголосила імена піонерів його заснування, між якими проголошено імена 6-ох українців, а саме Ілія Дутко, Тома Мусій, Михайло Опиханий, Микола Влізлий, Федір Письменний та Тома Винник. Міська управа нагородила їх відповідними медалями, які вручено їм під час святочних обходів, де висловлено признання для українців, як прикладних і працездатних громадян.

ВЕЛИКОДНЯ КРАШАНКА В КАЗАХСТАНІ 1962 Р.

(Закінчення зі стор. 1-ої)

муки і спекли не дуже-то білу, але смачну булочку. Я покрасила в лушпинці з цибулі яйце, перерізала його на половину, і все це разом з гілочкою якоїсь зеленої кімнатної рослинки, я хотіла передати йому. Другу половину яєчка я з'їм стоячи під вікном, і так ми поділимося яйцем. Пішла я до сестри і просила її передати загорнуті в чисту хустину присмаки. Сестра перевірила, чи нема там чогось невідповідного для хворого після тифу, і її зір впав на покрашену половину яйця.

— А це що таке — половина яйця, і ще покрашеного?

Сестра молода та все ще може щось пам'ятала з тих часів, коли можна було святкувати Великдень. На її лиці видно здивування, а потім щось в роді остраху. — Ні, цього вона не передасть, її можуть запідозрити, що вона бере участь у релігійному культі.

І раптом ця половина непосвяченого, покрашеного цибулею ясчка набирає важливости, і я чую, що мушу її передати. Біля нас немає нікого і я розказую сестрі, що це звичай ще з дому, що ми при діленні яйця складаємо собі бажання і що ці бажання мають силу сповнитися. У мене в запасі ще одно покрашене яйце і я простягаю його сестрі. — Прошу — кажу візьміть, може і ваші бажання здійсняться.

Сестра обережно розглядається, швидко ховає яйце в кишеню, загортає все принесене в хустку, киває мені головою і відходить. В дверях ще обертається і каже: ідіть під вікно, я йому скажу, що ви там будете і передам йому і яйце і ваші бажання.

За хвилину я під вікном. Виджу, як сестра нахиляється над ним і щось йому посиює. Вона помагає йому сісти, він звертає голову до вікна і, усміхаючися підносить до уст свою половину крашанки, а я за вікном з'їдаю свою. В тому часі сестра ніби поправляє його постіль, заслаяючи конспіративно перед іншими хворими. Потім киває мені рукою і відходить. Притулена до вікна шепчу „Христос Воскрес" і можу відрізнити, як його уста шепчуть „Воістину Воскрес!"

ВИСТАВКА ПАМ'ЯТОК ДЕРЖАВНОСТИ УКРАЇНИ У ВІННІПЕГУ

Вінніпеґ, Канада. — В Інституті „Просвіти" 15 і 16 квітня відбулась Виставка пам'яток Державности України, з нагоди 50-ліття відновлення Української Державности. Члени Українського Клюбу Колекціонерів показали майже 1 500 експонатів: історичної вартости документи, світлини, друки, медалі, гроші, поштові значки УНР та ін. Багато відвідувачів Виставки висловлювали побажання, щоб її було показано і в інших містах Канади та ЗДА.

В. Дідюк

ЗВІДКИ ВЗЯЛИСЯ КРАШАНКИ

(Леґенди)

Третього дня по своїй смерті Ісус воскрес із мертвих. Вдосвіта відхилився важкий камінь з гробу Ісуса, з могили вдарила ясність, а над гробом став Ісус Христос, осяяний світлом, з кривавими слідами ран на руках і ногах. Він смертію-смерть переміг. За хвилину Ісус Христос зник, а гріб залишився порожній.

Налякані римські жовніри, що стерегли Ісусового гробу, побігли до міста звістити свому сотникові, що сталося, та просили, щоб їх не карав, бо вони не винні: — Хто може змірятись з незнаною вищою силою, що творить чуда? Сотник сидів при сніданні і мав їсти варені яйця. Почувши цю вістку, він розлютився на жовнірів і став кричати: — Ви, напевно, позасипляли, а злодії вкрали вам тіло Ісуса, а тепер викручуєтеся чудом, щоб самим урятуватися від смерти. Чи ж може умерлий чоловік воскреснути? Яким чином з мертвого може стати щось живе, чи з білого червоне, або з червоного біле? Готуйтеся на смерть!

Жовніри присягалися, що вони кажуть правду, та благали, щоб їм дарувати життя. Нараз один з них глянув на стіл і закликав: — Ой, сотнику, поглянь! Чи не стало з білого червоне? Чи не може бути чудо? Коли ти пам'ятаєш, що ти сказав, то подаруєш нам життя. Сотник, глянувши на стіл, остовпів з дива. Всі яйця на тарілці, що перед хвилиною були білі, тепер стали червоні. Хвилину не знав, що з ним діється. Раптово велика переміна сталася в його серці. Нарешті він промовив: Радуйтеся, ви врятовані! Вірю вам тепер, що той замучений воскрес, та вірю, що він був Бог! Ідіть у мирі і на спогад свойого щастя візьміть собі кожний одно червоне яйце. Вони вас урятували.

Врадувані жовніри, залишивши сотника, розказували всім про чудо, яке сталося на гробі Ісуса, а потім в домі сотника, і на доказ показували червоні крашанки. І тому відтоді всі християни, перед Великоднем красять крашанки. Український нарід знає чудові писанки, що ними обдаровуються люди на Великдень. Це на пам'ятку того, як крашанки врятували жовнірів від смерти. Ісус Христос своїми муками врятував весь людський рід від пекольних мук.

Ню Йорк, Н. Й.

ФРАНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ

І. Закінчено приготування Нюйоркського Метрополітального Ювілейного Франківського Комітету.

Франківський Комітет Ню Йорку 20 квітня затвердив остаточну програму Ювілейного Концерту Франка; що відбудеться в Карнеґі Голл 14-го травня в 2-ій год. по обіді. Квитки на небуденну імпрезу вже є в розпродажі. Докладна програма з участю українського хору „Думка" під батутою проф. Ол. Берника в супроводі симфонічної оркестри та з участю оперової співачки М. Кокольської затверджена і віддана до друку разом з афішами, програмками та летючками. Окремий збірник з тої нагоди редаґує мґр. Іван Базарко, директор Канцелярії УККА та член цього комітету. Вже найнято велику залю Українського Народного Дому в Ню Йорку на улаштування перший раз в Ню Йорку величавої Виставки Української Книжки і Преси з франкіяною включно, для якої проф. Дам'ян Горняткевич погодився випозичити ряд унікатів . видань Ів. Франка. Подбано про окрему відзначку, проєкт якої виконав проф. Ярослав Паладій, автор проєкту Гантерської Української Католицької Церкви, виготовить її підприємство Володимира Кловзника в Квінсі.

Д-р Ол. Соколишин.

„Новий Театр" приготовляє другий сезон

Ню Йорк (І. С.). — Режисер Володимир Лисняк почав роботу з акторами Нового Театру в Ню Йорку для підготовки другого сезону. Члени ансамблю відбувають руханку у формі вправ модерного балету, виконують мімодрами, читають п'єси. „Нам треба трохи попрацювати над собою, сказав В. Лисняк, під кінець травня я буду підбирати акторів до нашої наступної постановки". Після першої постановки „Камінного господаря" Лесі Українки і після турне по українських центрах ЗДА і Канади, що закінчилося під кінець 1966 року, театр зробив перерву. Актори були фізично втомлені, пояснив Лисняк і треба було припинити роботу для відпочинку і для підсумків першого року існування. Тепер театр береться наново до роботи. Мистецький керівник театру Лисняк плянує відкрити другий сезон прем'єрою під час Світового Конґресу Українців в Ню Йорку. Яка п'єса буде другою постановкою Нового Театру це таємниця. Лисняк має на увазі кілька драм, але остаточного рішення ще не зробив. Це покажеться після кількох зустрічей з акторами. Театр дістав кількох нових акторів і треба насамперед пізнати теперішній потенціял театру, а тоді западе остаточне рішення.

Найбільша проблема Нового Театру, — це фізичний персонал. Його театрові бракує і без нього праця в другому сезоні буде важка. У підготовці першої постановки режисер Лисняк і актори і деякі члени адміністрації самі будували декорації, монтували світла і т. п. Це забирало багато часу, призначеного на проби. Лисняк сказав: „Надіюся, що в Ню Йорку знайдеться два-три прихильники театру, які погодяться попрацювати за кулісами. Можна без застереження ствердити, що від таких людей у великій мірі залежить дальший ріст Нового Театру".

800 ГЛЯДАЧІВ НА ПОКАЗІ ІСТОРИЧНОЇ НОШІ

Дітройт, Міч. — Заходами Окружної Ради СУА тут відбувся показ історичної ноші, відтворений 64-им Відділом СУА в Ню Йорку, одягами, поетичним словом і танками. Були показані одяги українок, починаючи від сарматських часів. Імпрезу, що відбулась у бальовій залі Будинку Ветеранів, оплескували понад 800 осіб., які понесли з собою дбайливо видані Програми Імпрезовим Комітетом, яким керувала Оксана Омецінська.

ВИСТАВКА ІВАНА КУРАХА В ІРАНІ

Видатний український маляр Іван Курах, який постійно живе у Цюріху в Швайцарії, відкрив 23 квітня ц. р. свою індивідуальну виставку в столиці Ірану (Персії) Теґерані. Виставка буде відкрита до 3 травня ц. р. Запрошення і повідомлення друковані двома мовами, — англійською й іранською. Виставка приміщена в репрезентативній „Іранській модерній галерії мистецтва".

Прем'єра фільму „Шляхом Кобзаревої слави"

Ню Йорк. — У великій залі Українського Народного Дому відбулася в суботу 22 квітня прем'єра нового звукового кольорового фільму продукції Ярослава Кулинича, висвітлення якого тривало близько 2 години. За малими, технічними недотягненнями, які буде усунено витином кількох різних переходів з кадру на кадр — це хвилююча кінорозповідь про життя, образотворче мистецтво і поетичну творчість Тараса Шевченка, про пам'ятники йому в Україні, в Канаді і в Америці; при чому, у фільмі багато уваги присвячено Шевченківському Фестивалю Молоді у Вашингтоні, після відкриття Пам'ятника, з показом прегарних мистецьких виступів юнаків і дівчат з Канади і ЗДА. Добре записаний звук і вдалий монтаж, цікавий дикторський текст, що його з талантом читають Ольга Кирченко та Ігор Шуган, записи виступу Капелі Бандуристів і бандуриста-соліста Володимира Луціва, зафіксування урочистостей з відкрить пам'ятників Кобзареві у Канаді і в американській столиці... — все це ставить фільм Ярослава Кулинича на одно з кращих місць між українськими документальними фільмами за кордоном.

Нова п'єса „Недосяжні" йтиме на відзначення 25-річчя УПА

Крайовий Комітет для відзначення 25-річчя створення УПА, виконуючи одну із запланованих точок урочистого відзначення цієї річниці, прийняв п'єсу Леоніда Полтави під наголовком „Недосяжні", як твір для виїздних вистав у ЗДА і в Канаді.

Драма „Недосяжні" складається з чотирьох дій-відслон з трьома вставками, картинами-сценами, що переносять дію із Сибіру в Україну в різні періоди боротьби підпілля ОУН і УПА, починаючи від 1942 року. Особливістю п'єси „Недосяжні" є те, що на сцені не буде безпосередньо виведено героя-підпільника, сотника УПА, але його діяльність відчутна впродовж усієї вистави. Драму „Недосяжні" прийняв до постановки Театр у П'ятницю у Філядельфії, і її режисером-постановником буде мистецький керівник цього театру пан Володимир Шашаровський.

Крайовий Комітет плянує з Театром у П'ятницю серію виїздних вистав по більших скупченнях українців у ЗДА й Канаді, починаючи з жовтня ц. р. У виставі будуть заанґажовані мистецькі сили Театру у П'ятницю та два техніки сцени, що дбатимуть про світляні й звукові ефекти вистави.

Театр у П'ятницю уже розпочав режисерську підготовку п'єси „Недосяжні".

Д-р Е. Б. Рослицький у Вашинґтоні, Д. К.

Д-р Е. Б. Рослицький, відомий український науковець з Канади, приїжджає на запрошення Джорджтавн Університету до Вашинґтону, Д. К., де він виголосить 28 квітня наукову доповідь з мікробіології. Крім того, використовуючи перебування у Вашинґтоні, д-р Рослицький дасть доповідь на тему „Мікробіологічний Конґрес у Москві та враження з України" (ілюстровані півторагодинним фільмом) для української громади в Вашинґтоні. Доповідь відбудеться в неділю, 30 квітня, о год. 4.30 по пол., в залі парохії св. Григорія при 1419 Галлатін вул. П. З. У фільмі — Київ, Харків, Львів, Одеса та історичні пам'ятки України, ще не донищені ворогом.

Богдан Остапюк

ТЕРНОПІЛЬСЬКА УКРАЇНСЬКА ҐІМНАЗІЯ

(До з'їзду колишніх учнів тернопільської гімназії на Союзівці 10 і 11 червня)

Першу (загальну) гімназію заснував в Тернополі орден Єзуїтів в 1820 р. Вона складалася з 6 кляс старого типу клясичної гімназії і 2-ох останніх років т. зв. філософії. Наука відбувалася спершу в будинках домініканського монастиря, а від 1826 року в новозбудованому будинку при вул. 3-го мая. За польської займанщини називали її „перша державна гімназія ім. Вінцентого Поля". В 1848 р. розв'язав цісар Фердинанд орден Єзуїтів, і гімназію закрито. Щойно 1849-го року відкрито її, але вже під управою світських вчителів, переважно чехів та німців. Викладова мова — німецька. В 1852 р. привернув в правах закон Єзуїтів цісар Франц Йосиф І, але гімназія залишилась у світських руках. Єзуїти відкрили свій „конвікт" для дітей польської шляхти. До гімназії, крім поляків і жидів, посилали своїх дітей українські священики, міщани та багатші селяни з довколишніх міст та сіл.

Заходом проф. Олександра Барвінського, уродженця Шляхтинець, радника двору і посла до австрійського парляменту відкрито в Тернополі в 1898 р. українську гімназію з українською мовою навчання. Були це спершу окремі відділи - паралельки при тодішній загальній гімназії. Першим директором цих паралельних кляс був проф. д-р Омелян Калитовський в 1901 р., автор знаменитого підручника географії українською мовою. В 1906 р. збудовано нову двоповерхову гімназію для українців при вул. Костюшка ч. 9. На фронтоні будинку був напис: „Ц. К. Руська гімназія ім. Франца Йосифа І в Тернополі". В шкільному році 1906 - 07 перенесено вище згадані паралельки, які вже дійшли до 8-и кляс, до нового будинку. В 1907 р. відбулася в новій гімназії перша матура.

Такі були початки нашої Альми Матер. Другим директором в 1907 р. був проф. Еміліян Савицький, автор підручника математики і фізики. Третім директором від 1912 р. був проф. Роман Цеглинський, автор латинської граматики, який закінчив трагічно своє життя після приходу москалів до Тернополя в 1914 р. Від 1920 р. вже під час польської займанщини був четвертим директором проф. Юліян Левицький, який вдруге прийшов до Тернополя з академічної гімназії у Львові. Він був знаменитим адміністратором, приятелем - товаришем для підчинених йому вчителів та справжнім батьком - опікуном шкільної молоді. Левицький помер на пістряка в 1925 р. Останнім директором гімназії був проф. Михайло Губчак від 1926 р. аж до її закриття польською владою в часі ганебної „пацифікації" 26 вересня 1930 р. Директор Губчак живе тепер в Шикаґо і, не зважаючи на свій глибокий вік, живо цікавиться громадським життям.

Пам'ятної весни 1944 р. під час 35-ти днів смертельних змагань двох окупантів в рідному Тернополі, знищено будинок нашої гімназії до фундаментів, які опісля большевики, будуючи „новий, радянський Тернопіль" усунули до решти. На цьому місці росте тепер трава... Так сумно закінчила свій короткий вік наша Альма Матер. З її мурів вийшло багато вчених, культ-освітніх діячів, священиків, єпископів та інших представників вільних професій. Згадаємо про трьох найвизначніших, а саме проф. Олександра Барвінського, відомого історика, педагога, і культ-освітнього діяча Тернополя і галицького Поділля. Другим був проф. Іван Пулюй, уроженець Грималова, сучасник і товариш О. Барвінського, визначний науковець, винахідник, ректор політехніки в Празі. Пулюй переложив Святе письмо разом з Паньком Кулішем на українську мову. Третім найвизначнішим учнем нашої Альма Матер є Їх Блаженство Архієпископ і Кардинал Йосиф Сліпий, мученик за Христову віру, великий муж науки і знання, засновник українського Католицького Університету в Римі, звідкіля лунатимуть слова правди про нашу поневолену, але неподолану Батьківщину. Він є гордістю всіх на цьому і тому боці океану і в розсіянні сущих українців, зокрема близький серцю всіх тернопільців і теребовлян.

З нашої гімназії як матерії не залишилось нічого. Зникли безслідно річні звіти, клясові каталоги та інші архівні матеріяли, на основі яких можна б було відтворити її історію. Але залишились навіки духові цінності: наука, знання, виховання, віра в Бога, любов Батьківщини, які ми винесли з її мурів і понесли з собою на далекі життєві шляхи. З колишніх учнів залишились в Тернополі лише одиниці. Вони не мають змоги, в умовах комуністичного режиму скликати з'їзд чи влаштувати зустріч. Тому треба радо привітати ініціятиву колишніх учнів, які живуть в Ню Йорку, влаштувати з'їзд. Організаційний Комітет очолюють д-р Роман Мороз, д-р Роман Осінчук та мгр. Марія Воднар-Ржепецька. Це для декого з нас може бути остання нагода в житті зустрінути своїх друзів, товаришів, яких ми давно не бачили. Ми всі радіємо тим, що бодай на два дні забудемо про наші щоденні проблеми, погуторимо в крузі приятелів, земляків, згадаємо про молоді літа, які ніколи не вернуться, і яких не доженемо і на калиновім мості...

Тому, до милої зустрічі, Дорогі Товаришки і Товариші на Союзівці, на з'їзді!

Вийшла книжка О. Зінкевича „З ґенерації новаторів"

У видавництві „Смолоскип" вийшла джерельна праця редактора молодечо-студентського журналу „Смолоскип" О. Зінкевича „З ґенерації новаторів". Автор розглядає критичні статті, зокрема І. Світличного й І. Дзюби, заторкуючи також творчість багатьох шестидесятників та насвітлюючи, в яких невідрадних обставинах доводиться творити молодій літературній ґенерації в совєтській Україні В своїй книзі автор покликується на 149 джерельних публікацій. У книзі подано майже повну бібліографію обох переслідуваних молодих критиків та передруковано в цілості або з незначними скороченнями найбільш контроверсійні статті в підсовєтській дійсності І Світличного — „У поетичному космосі" й „Сучасне українське літературознавство" й І Дзюби — „Сумлінність художнього досліду", „У дивосвіті рідної хати" та „Очистительний і животворящий вогонь". Обкладинка — Ореста Поліщука. Книжка має 244 сторінки і є формату великої вісімки. („Смолоскип").

Сенат відкинув проєкт про „виборчий податок"

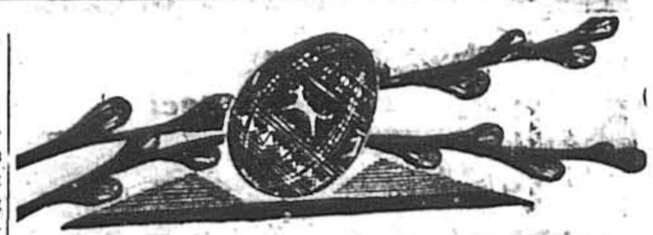
Вашингтон. — 25-го квітня Сенат більшістю 63-ох до 22-ох голосів відкинув проєкт про так званий „виборчий податок". Згідно з цим проєктом платники податків могли на податковій заяві зазначувати в окремій рубриці, що вони погоджуються на те, щоб їм до федерального податку дораховували одного доляра, який мав би іти на виборчу кампанію кандидатів на президента. Цей проєкт підтримував голова Сенатської Фінансової Комісії сенатор демократ із Луїзіяни Рассел Б. Лонґ. Проти цього проєкту виступав провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор демократ Майк Менсфілд. Сенатор Лонґ не припинив своїх заходів в тому напрямку, щоб перефорсувати свій плян, змінивши дещо його текст, при найближчій нагоді, як самостійний внесок, бо досі він був доданий як поправка до законопроєкту про податкові полегші для бизнесменів від інвестицій, які вони вкладають у свої підприємства. За цей виборчий податок іде завзята боротьба в Сенаті, і вона ще не закінчена. Цей податок мав би дати десятки мільйонів долярів на виборчу кампанію кандидатів на президента вже в 1968-му році.

Ґалина Мазепа ілюстратором читанки для венесуельських дітей

Каракас. — Видатна малярка Галина Мазепа-Коваль, яка живе у Каракасі, Венесуеля, виконала повне мистецьке оформлення шкільної читанки для венесуельських дітей наймолодшого віку. Книжка авторства кількох учителів-педагогів укладена в формі історії-переживань однієї родини впродовж десяти місяців шкільного року. Текст займає одну третину кожної сторінки (їх 131), решта — це ілюстрація. Усіх текстових ілюстрацій понад сотня, наперемінну одно - й повнокольорові. Фронтова й задня обкладинка також прикрашені ілюстраціями. Ілюстраторка зберегла власний стиль, і зуміла поєднати його гармонійно з місцевим кольоритом. Всі ілюстрації позначені ініціялами авторки „ГМ" українськими літерами. Пропозицію мистецького оформлення цієї читанки отримала Галина Мазепа від дочки колишнього президента Венесуелі Ромуля Бетанкура. Книжка вийшла 120-тисячним накладом заходами Міністерства Освіти.

(Л. П.)

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, 5020 OLD YORK RD., PHILADELPHIA 41, Pa.

СПОРТ

редагує В. СОХАН

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

„Тризуб", Філядельфія — „Рома", Петерсон, півфінальні змагання Сходу в грах за Чашу ЗДА відбудуться в неділю, 30-го квітня о год. 2.30 по полудні на грищі Гюстон Стадіону у Філядельфії, Па.

— о —

10го ТРАВНЯ в ГАРРІСОНІ НЮ ДЖЕРЗІ

В цей травневий вечір о год. 8.30 на новому стадіоні ім. Дж. Ф. Кеннеді відбудеться небувала досі в ЗДА і Канаді спортова імпреза, міжнародні змагання Української Збірної з чільною шотляндською дружиною „Данді", що їх спонзорує Український Народний Союз.

Вперше в історії українського футболу в ЗДА і Канаді чисто українська Збірна зміряє свої сили з цим славним клюбом з Европи. Буде це теж перша зустріч „Данді", які від часу свого заснування в 1893 році ще не мали нагоди зустрічатися з українськими футболістами.

Як і можна було очікувати, змагання Української Збірної з „Данді" викликали на терені українського та місцевого шотляндського американського громадянства велике зацікавлення. Українці в стейтах: Ню Джерзі, Ню Йорку і навіть в Пенсилвенії готуються масово прибути на цю гру. Не залишаються позаду і прихильники „Данді", шотляндські мешканці міст: Гаррісону, Керні і Белвіл, які збираються оваційно привітати своїх земляків та підтримати „Данді" морально на стадіоні під час змагань. Отже все вказує на те, що ця історична зустріч притягне до Гаррісону велике число прихильників обидвох дружин. Щодо самої гри, то треба сподіватися, що пройде вона на високому рівні.

Проголошений остаточно склад Української Збірної дає нам вповні причину до цього твердження. Знамениті воротарі: Тарнавський (Тризуб) і Банах (Леви), оборонці: новий олімпієць — Воробець, Лялька, В. Каздоба, М. Павлишин (усі Ч. Січ) і Крат (Леви), помічники: кол. олімпієць Снилик (Ч. Січ), Кравець (УСК, Н.Й.), Яник (Україна Монтреаль), напасники: Чайка, „бомбардир" В. Чижович (обидва Ч. Січ), Л. Довгалюк (Україна, Торонто), Нога (Леви), О. Попович (Бріджпорт Університет), Скора (Львів, Клівленд). В резерві будуть: М. Куляє (Крила), Бородяк (який в цьому сезоні виступав в Ч. Січі), В. Скоцень (Україна, Торонто), Кіляр (УСК, Н.Й.), Зельман (Україна, Монтреаль), Капустянський (Львів, Клівленд) і Л. Вільчак (Ч. Січ).

В добірному складі виступлять „Данді": Дж. Еррол, А. Доналдсон, Б. Вільсон, Б. Какс, С. Миррей, Дж. Стюарт, Н. Бітті, Дж. Істон, Р. Сілвей, А. Стюарт, А. Гамільтон, А. Брейс, Дж. МкЛін, Дж. Скат, С. Вільсон, Б. Кемпбел і К. Камерон.

Згідно з пресовим повідомленням, на цю міжнародню зустріч прибуде ряд визначних українських громадян, посадники міст, кореспонденти американської і світової преси та телевізії.

Отже 10-го травня всі дороги ведуть до Гаррісону, поблизу Нюарку і Ню Йорку!

О. Твардовський

— о —

ПЛАВАКИ Ч. СІЧІ ЗДОБУЛИ ПЕРШІ УСПІХИ

Мейплвуд, 19-го квітня. — На закінчення курсу при середній школі Колюмбія відбулися плавацькі змагання, в яких взяло участь понад 30 учасників, в цьому числі і кандидат на олімпіяду Гобел. З плавацької ланки Ч. Січі як випускники плавацького курсу змагалися: А. Гладкий, О. Лебедь, Р. Семенюк і Є. Семенюк.

Згадана чвірка молодих січовиків здобула: одно друге місце, два треті і одно четверте, що, як на перший виступ є їх великим успіхом. Гратулюємо! Крім згаданих плаваків в плавацькій ланці Ч. Січі, провідником якої є М. Лебедь, виступають: О. Паславська і Н. Паславський.

Всі члени ланки Ч. Січі вправляють плавання в закритих басейнах Колюмбія Гай-Мейплвуд і ІМКА в Нюарку. Юнаки і юначки, які бажають вступити до плавацької ланки Ч. Січі, можуть голоситися до ланкового М. Лебедя, число телефону: 763-6357.

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ (АМАТОРИ) — МАДЯРСЬКИЙ СК ПАСЕЙК 3 : 1

Пасейк, 23-го квітня. — Чергові футбольні змагання — на виїзді — за першість Шейфер Ліги (Прем'єр дивізії) Ч. Січ закінчила цінною перемогою з вислідом 3 : 1. Завдяки цьому успіхові аматори Ч. Січі закріпилися в Прем'єр дивізії в першій п'ятці. Стрільцями воріт в цій зустрічі були: Гура 2 і Вільчинський.

ЙОСИФ МАХНИК В СКЛАДІ ПЕРШОЇ ДРУЖИНИ

Йосиф Махник, знаменитий воротар Ч. Січі, виступатиме знову в складі першої дружини. Завдяки судді Буданові, Махник був змушений відбути однорічну дискваліфікацію, після гри Рома - Ч. Січ, що відбулася 20-го березня 1966 року в Вейн.

Д-Р ОРЕСТ ПОПОВИЧ ЗДОБУВ НОВИЙ УСПІХ

В Ню Йорку в готелі Генрі Гадсон відбувся шаховий турнір за відкритий чемпіонат Великого Ню Йорку, в якому взяли участь 222 найкращі шахісти.

Першуном турніру, що проходив швайцарською системою, вийшов відомий „Великий майстер" Артур Бісквасp, який в 6-ох рундах здобув 5½ : ½ точок. Це вже вдруге цей шахіст став чемпіоном Великого Ню Йорку. Друге місце турніру зайняли чотири визначні майстри і між ними наш „січовик", шаховий майстер і першун Української Спортової Централі Америки і Канади на 1966 рік, д-р Орест Попович, який за стільки ж рунд, здобув 5 : 1 точок.

О. Твардовський

— о —

МИСТЕЦЬКІ ЗМАГАННЯ УСК — ГРЕЦЬКО - АМ. СК БУДУТЬ ПОВТОРЕНІ

Верифікаційна Комісія Німецько-Американського Футбольного Союзу вирішила уневажнити двоє мистецьких змагань „Великої Десятки" Грецько-Американського СК, який мав на своєму складі в цих змаганнях змагуна А. Георгіядіса без звільнення його від попереднього клюбу. Цим самим зустрічі Грецько-Ам. СК з дружиною УСК-у Ню Йорк та „Блю Стар" будуть повторені. Так УСК як і „Блю Стар" потерпіли були поразки у цих уневажнених змаганнях із Грецько-Ам. СК. Після цього рішення Верифікаційної Комісії УСК опинився на другому місці показника „Великої Десятки" з точками 17 : 9 і має тільки на одну більше втрачену точку від теперішнього першуна Гелленік СК та дружини на третьому місці показника Н.Й. Готи.

ЗАВДАННЯ НАУКОВОГО ФОНДУ АСОЦІЯЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСОРІВ ТАКІ:

1. Фінансувати уже підготовані англомовні праці з українознавства і переклади праць українських письменників і науковців.
2. Давати стипендії досвідченим науковцям на опрацювання тем із українознавства.
3. Давати стипендії докторантам, що спеціялізуються в якійсь ділянці українознавства.
4. У дальшій будучності започаткувати створення Українського Наукового Інституту в Америці.

Допоможіть нам у тій праці. Вона буде корисна і для Української Визвольної Боротьби і для нас тут в Америці.

Випишуйте чеки на:

The Parma Savings Co.
Research Endowment of U.A.A.U.P.
Account No. M-7548
Висилаюте чек до:
The Parma Savings Co.
5889 Ridge Road
Parma, Ohio. 44129
За інформаціями пишіть до:
Prof. M. Melnyk
1150 Meloy Rd.
Kent, Ohio

Д-Р ОРЕСТ ПОПОВИЧ ПЕРШУНОМ СУАСТ - СХІД

В цьогорічному шаховому турнірі СУАСТ-Схід за першість українців на Сході ЗДА, який відбувся 15-го і 16-го квітня в Українській Централі м. Пассейку, перше місце СУАСТ-Схід на 1967 рік здобув відомий серед українців і американців шаховий майстер д-р Орест Попович. Господарем турніру була Українська Централя, яка має найкраще вивінування для шахових змагань. Після п'яти рунд гри швайцарською системою д-р О. Попович зайняв перше місце, осягнувши вислід 5 : 0, в грах із суперниками, які зайняли дальші місця в такому порядку: В. Лужняк, О Коцюба, інж. З. Шпон, Д. Кулик і О. Головацький. Першун турніру одержав як нагороду за перемогу перехідну чашу „Чорноморської Січі" і шаховий годинник, що його він подарував на власність господарям турніру. Шахісти „Ч. Січі" інж. З Шпон і Д. Кулик, які поділилися другим і третім місцем (3 1/2 : 1 1/2) одержали перехідні чаші Української Централі. Всі дальші місця зайняли шахісти Української Централі з такими вислідами: О. Коцюба — 3 : 2, О. Головацький — 3 : 2, С. Путикевич — 3 : 2, В. Лужняк — 2 : 3, П. Приймак — 2 : 3, В Рудакевич — 2 : 3, О. Грица — 2 : 3, К. Мрозовський — 1 : 4, Ю. Гудзовський — 0 : 5.

— о —

„КИЇВ" — УАСТ 4 : 4

Рочестер, 16-го квітня. — Сумівська дружина „Київ" почала весняний сезон змаганнями із футболістами Українсько - Американського Спортового Товариства, які закінчилися нерішеною 4:4. В цих перших змаганнях у початковій фазі була замітна нервозність, брак кондиції та брак зіграння між змагунами „Києва", як і брак співпраці між оборонцями та воротарем, що й привело до втрати „Києвом" двох воріт. Все це поправилось в кінцевих хвилинах змагань, на підставі яких можна сподіватися, що „Київ" буде твердою дружиною з доброю технікою та з добрими стрільцями. В складі „Києва" поруч із постійними випробованими вже змагунами, як брати Процики, В. Ільчишин, В. Латюк, І. Якимишин, С. Король, В. Гудзеляк, виступили вперше брати Ілієвські, Борис на штопері і Василь на правому лучнику, та добрі змагуни зі Сиракюз В. Литвиненко і С. Яремко. Стрільцями воріт для „Києва" були: В. Ільчишин, В. Процик — 2, та В. Ілієвський.

М. М.

„КИЇВ" — РОЧЕСТЕР ЮН. 3 : 1

Рочестер, 23-го квітня. В чергових змаганнях за мистецтво Першої Дивізії Рочестеру сумівська дружина „Києва" перемогла 3 : 1 суперників „Рочестер Юнайтед". Змагання почались великою перевагою „Києва", який після 15 хвилин вже вів 3 : 0. Опісля образ гри змінився і в другій половині переважали сумівців суперники, так що дружина „Києва" обмежувалась до оборони. Ворота для „Києва" здобули: Б. Процик, Б. Ілієвський і В. Гудзеляк.

М. М.

„ЛЕВИ" — „ШВАБЕН" 0 : 0

Шикаґо, 23-го квітня. — „Леви" започаткували весняний сезон змаганнями з німецькою дружиною, які закінчилися безворітньою нерішеною. В цьому році змагаються у Вищій Дивізії Шикаґівської Національної Ліги лише сім дружин, тому що восьму дружину — „Олімпікс" суспендовано на цілий рік за авантури в останньому дні сімкового турніру. Вкінці сезону мали б відійти до Першої Дивізії „Олімпікс" і друга дружина Вищої Дивізії, яка закінчить змагання сезону на останньому місці. У Вищій Дивізії змагатимуться крім „Левів": „Ганза", „Кікерс", Норвезький СК, „Швабен", „Польські Орли" і „Грін-Вайт". Змагання „Левів" із „Швабен" були важкими, бо німці підсилили свою дружину після двох попередніх програних цієї весни. „Леви" виступили до зустрічі без контуженого Бульби, а в 15-ій хвилині втратили контуженого Грушецького, якого заступив Льопез. Ці змагання були швидкі та тверді від першої до останньої хвилини. Акції переносились у скорому темпі від одних до других воріт, так що обидва воротарі мали багато праці, рятуючи своїм дружинам цінні точки (по одній точці). „Леви" були технічно кращою дружиною, але не зуміли використати підворітних нагод, які прогайнували перестрілами Бравн, Гевара і Полюхович.

Склад „Левів": Банах, Медина, Еліяшевський, Полюхович, Грушецький, Льопез, Іваник, Шлапак, Нога, Бравн, Гевара, Санчез і Дегрілльо.

Сумівські „Крила", які грають в цьому сезоні у Першій Дивізії, перемогли „Фортуну" 2 : 0 зі стрілів Каравана і Відяка у своїх перших мистецьких змаганнях сезону.

Юнаки „Левів" закінчили нерішеною 2 : 2 перші змагання сезону з однолітками Литовського СК. Двоє воріт для „Левів" здобув Мирон Дижурко. Також нерішеною, але безворітньою 0 : 0 закінчилися змагання доросту „Левів" із сербською дружиною „Ютс". Резерва „Левів" потерпіла поразку 0 : 6 у зустрічі з резервою „Швабен".

Петро Головатий

ДІЛИМОСЯ СУМНОЮ ВІСТКОЮ З РІДНИМИ, ПРИЯТЕЛЯМИ І ВСІМИ ПАРАФІЯНАМИ, ЩО 26-ГО КВІТНЯ З ВОЛІ ВСЕВИШНЬОГО, ПРИЙНЯВШИ НАЙСВЯТІШІ ТАЙНИ, ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ НА 69-МУ РОЦІ ЖИТТЯ НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

БЛ. П. МИТРОФОРНИЙ ПРОТОІЄРЕЙ

о. МИКОЛА ЛЯЩУК

ДОВГОЛІТНІЙ ДУШПАСТИР ХОЛМЩИНИ, ТАБОРУ В НІМЕЧЧИНІ І ЗДА, УЧАСНИК ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ І БАТЬКО ВОЇНА ЗА УКРАЇНУ, НЕВІДЖАЛУВАНОГО СИНА ЮРІЯ.

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ АРХИЄРЕЙСЬКИМ ЧИНОМ РОЗПІЧНУТЬСЯ В ПОНЕДІЛОК 1-ГО ТРАВНЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ СВ. ТРОЙЦІ В БОФАЛО, Н. Й.

ТІЛО БУДЕ ПОХОВАНЕ НА УКРАЇНСЬКІМ ЦВИНТАРІ В САВТ БАВНД БРУКУ, Н. ДЖ. В СЕРЕДУ, 3-ГО ТРАВНЯ 1967 Р.

Горем опечалені:
ЕВГЕНІЯ — ДРУЖИНА;
ЛАРИСА І ІРИНА — ДОНЬКИ;
ТАРАС — ЗЯТЬ;
АНГЕЛИНА І ОЛЕГ — ВНУКИ;
ВАРВАРА — СЕСТРА І РОДИНА.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В АМЕРИЦІ

Головний прокуратор ЗДА Ремсі Кларк, зізнаючи в Сенатській Підкомісії в справах поліпшення судівництва, заявив, що саме збільшення числа федеральних суддів не зліквідує того, що в окружних судах є велике число судових справ, які довгий час чекають на вирішення. Прокуратор Кларк твердив, що від 1941-го року збільшено число окружних суддів на 144, і все таки в цих судах довго треба чекати на судову розправу. На думку головного прокуратора треба поліпшення адміністрації судівництва, ліпшого вишколу суддів та судових урядовців. Підкомісія веде переслуханння в справі організації Федерального правничого центру, який контролював би і вів би дослідну працю в ділянці судової адміністрації та вишколу.

Агенти Еф Бі Ай повідомляють, що в Сан Франсіско знайдено дальших вісім тон амуніції призначеної для Вілліяма Торсона в Сан Франсіско. Ця зброя була у вантажних автомобілях і її мали доставити з Вірджінії до Сан Франсіска. Минулої п'ятниці 21-го квітня в Торсона знайдено 17.5 тонни зброї, від пістолів починаючи аж до 37-міліметрової протитанкавої гарматки. Поліція робить докладний список цієї зброї. Не знати, на що Торсон збирав таку скількість зброї й амуніції. Його, не було , вдома, а його жінка відмовилась зізнавати. Їх оскаржують в незаконному посіданні зброї. В Ню Йорку оскаржено його в закупі автоматичного кріса Адвокат оскаржених заявляє, що подружжя Торсонів купувало зброю й амуніцію, як колектори.

ЗА ЗЛОЧИНИ СТАЛІНА ВІДПОВІДАЄ ТАКОЖ ПАРТІЯ І УРЯД — ТВЕРДИТЬ ЙОГО ДОНЬКА

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ференції передавали безпосередньо на екрани телевізорів „від берега до берега" і через сателіта — до Західньої Европи.

Під клацання фотоапаратів, у сяйві рефлекторів, в супроводі двох своїх дорадників появилась, усміхаючись, невелика на зріст, рудава, синьоока жінка в синьому костюмі. Зовсім не схожа на Сталіна. Хтось із присутніх в захопленні свиснув. Вона була ніби спокійна, самоопанована, але її внутрішнє хвилювання зраджували червоні рум'янці.

Згідно з попередньою умовою репортери могли ставити питання Світлані Алілуєвій лише в писаній формі, і то заздалегідь передані при вході.

У вступній інформації представника адвокатської фірми, яка опікується „найбільш промінентною втікачкою", повторено в основному те, що було надруковане в „заяві", роздаíній журналістам, коли вона зійшла з літака на летовищі ім. Кеннеді.

І вже тоді дехто з журналістів звернув був увагу на те, що та „заява" дуже пригадує форму і стиль досвідчених реклямних фахівців.

Передані в письмовій формі понад тисячу питань переходили гостру селекцію бо пресконференція, хоч як це дивно звучить, не повинна була мати „політичного характеру". Отже, Сталінова дочка — без політики! Тому наперед виключені були всі гострі моменти, і певна себе Світлана, говорячи, спокійно усміхалась. Відповідала вона на яких 30 питань.

Щоправда, вона дозволила собі критично висловитись про марксизм-ленінізм, про клясову боротьбу, бо „основні засади комуністичної науки втратили для мене своє значення". Для неї, сказала вона, немає ані комуністів, ані капіталістів, а є тільки добрі люди і злі люди, чесні люди і нечесні люди. В модерному світі, в атомовій добі, в добі космічних дослідів революційні вибухи не принесуть людству користи".

На запит, чи інші совєтські громадяни також хочуть „вибрати свободу", вона відповіла коротко: „не знаю".

На запит, чи не боїться вона за своїх залишених у Москві дітей, Світлана відповіла, що небезпека їм не загрожує, і вона сподівається ще колись їх побачити. З Швайцарії вона телефонувала додому, до Москви, і говорила з сином. Але через три дні після того, коли спробувала нав'язати контакти, цього вже їй не вдалося.

Світлана дуже дипломатично відповіла на запит, якої вона думки про Америку:

„Я мало ще знаю американське життя, хоч бачила багато американських фільмів та читала багато американських книжок". І зуміла створити прихильний для себе настрій, коли похвалила американську пресу за те, що дає читачам широкі інформації, хоч — застерігла ся — забагато пише про убивства і всякі інші злочини. Це також присутнім сподобалось.

Цілий ряд запитів збула вона коротким, з усмішкою: „Не знаю".

На запит про батька вона сказала, що всіх учинків його не схвалює, але відповідає за ті вчинки не лише він один, а ціла система. Зрештою про нього, матір і братів можна буде довідатися з її книжки, хоч, мабуть, та „відполітизована" книжка ніяких ревеляцій не принесе і не розкриє більше, як то зробив Хрущов у своїй секретній для совєтських громадян промові на партійному з'їзді в Москві. В кожному разі Світлана ствердила, що вона любила й поважала свого батька, і після його смерти відчула себе ніби власністю компартії.

На адресу Америки Світлана висловила кілька компліментів, що також викликали прихильну реакцію. „Я — як Валентина Терешкова, перша жінка-космонавт, відкриваю тепер новий, незнаний світ...

З відповідей Світлани Алілуєвої виходить, що 20 років тому вона вступила до комуністичної партії і вірила в комунізм, але згодом розчарувалася в комунізмі, і в травні 1962 року в Москві навіть охристилась „у отця Николая". „Я належу, — сказала вона, — до Православної Церкви, але не тому, що вважаю її за вищу від Римо - Католицької, а тому, що це — традиційна російська Церква. В СССР багато віруючих людей... Моя віра в Бога, — сказала Світлана, це — любов до ближніх, взаємне розуміння, терпеливість... Релігія і комунізм — речі несполучні".

Розчарування Світлани в совєтській системі поглибились, коли їй заборонили одружитися з чужинцем - індусом, і вже ніби тоді через друзів цього фактичного свого чоловіка вона передала рукопис своєї книжки до Індії, бо зрозуміла, що опублікувати її зможе лише закордоном. Вона осуджує „з багатьма іншими совєтськими інтелектуалістами" судовий процес проти Синявського і Даніеля і вважає, що Пастернакового „Доктора Живаго" треба було видати в СССР.

„Я, — сказала Світлана, — хочу тепер спокою, затишку в колі друзів, яке, сподіваюсь, згодом пошириться. Ні за, ні проти комунізму я не виступатиму".

Чи хоче вона залишитися в Америці і прийняти американське громадянство? — „Перед вінчанням, — з усмішкою відповіла Сталінова дочка, — треба полюбити людину, з якою вінчаєшся".

З гонорару, одержаного за свій рукопис, Алілуєва плянує пожертвувати частину одній убогій індуській дівчині, на сиріт у Швайцарії та на інші добродійні цілі.

Коли запитали Світлану про переслідування жидів в СССР, вона відповіла, що нічого про це не знає, але залишила там немало друзів-жидів. Вони всі засимільовані, і на цю тему вона з ними не говорила.

Говорячи про Сталіна, його дочка заявила, що помер він природньою смертю, і що він вірив, що комунізм і капіталізм можуть співіснувати. Цим, очевидно, вона цілком потвердила заяву великого прихильника коекзистенції, колишнього посла в СССР Джорджа Кеннена, який відіграв чи не головну ролю в її приїзді до ЗДА і який сказав кореспондентові „Ню Йорк Таймсу": „Пані Алілуєва любить свою Батьківщину і сподівається своїми писаннями і своєю діяльністю поза Росією принести їй користь, а не шкоду".

С. Алілуєва промовляла досить доброю англійською мовою, хоч часом застановлялась, добираючи потрібних слів.

Подані в писаній формі запити кореспондента „Свободи", в яких він порушував справи, зв'язані з Україною, як, очевидно, і багато інших питань, поставлених іншими кореспондентами, залишилися лежати в купі паперів на столі. І тому в кінці пресконференції дівчина-кореспондентка з фотоапаратом через плече, яка хотіла запитати Світлану про її погляд на війну у В'єтнамі, схопившись зі свого крісла, висловила гострий протест. Слухаючи її, Світлана Сталіна ніби співчутливо усміхалась.

Кореспонденти світової преси розходились, жваво обговорюючи незвичайну подію. Хтось пожартував: „Наступну пресову конференцію влаштує вже Нікіта Хрущов".

При головному вході до готелю зібралося кількасот людей, щоб подивитись на дочку „батька всіх народів". Дещо осторонь стояла невеличка групка з транспарентом, на чорному тлі якого білою фарбою було написано: „Дочко Сталіна, допоможи світові пізнати правду про вбивства в Катинському лісі!"

Світлана Сталіна-Алілуєва напевно цього транспарента не бачила, а якби й прочитала, то не для того вона до Америки приїхала, щоб в добі коекзистенції псувати взаємини Москви з Вашингтоном.

Президент вернувся з подорожі до Німеччини

Вашингтон. — Президент Джансон вернувся в середу 26 квітня о год. 4.30 попол. на військове летовище в Мериленді, з похорону західньо-німецького канцлера Конрада Аденауера, на який він виїхав в минулу неділю вечером. З Мерилендського летовища. Президент прилетів гелікоптером до Білого Дому, заповівши згори, що не хоче ніякого офіційного прийняття ані не складатиме ніякої заяви. Треба сподіватися, що про перебування Президента в Західній Німеччині буде мова на його найближчій пресовій конференції. Покищо внутрішня політична ситуація в ЗДА стоїть під знаком В'єтнамської війни та, точніше, останнього поширення атак американського летунства проти таких цілей у Північному В'єтнамі, які раніше були недоторкальні. Секретар оборони Роберт МекНамара зізнавав на сенатській Комісії для закордонних справ, що її головою є впертий противник політики Уряду щодо В'єтнаму, сенатор Дж. В. Фулбрайт. Зараз після того засідання МекНамара заявив журналістам, що бомбардування північно - в'єтнамських летовищ, на яких приземлені совєтські бомбардувальники типу МІГ стало конечним внаслідку щораз більшої активности тих совєтських літаків і щораз більшого риску для американських летунів. — Двократний американський амбасадор в Південному В'єтнамі, Генрі Кебот Ладж, остаточно відійшов з того становища, прибув до свого рідного міста Бостону і заявив, що незгода в американському громадянстві щодо війни у В'єтнамі є найбільшою причиною, чому та війна затягається.

У СВІТІ

У Греції після 5-ох днів нового режиму спокій і західні об'єктивні коментатори стверджують, що люди назагал вдоволені, що минулися вічні кризи уряду та непевність. Тому король, спершу насторожений супроти генералів, які перевели переворот і припинили важність багатьох постанов конституції, готов співпрацювати з новим урядом, в якому, зрештою, більшість становлять цивільні консервативні діячі. Кілька тисяч арештованих, майже виключно комуністів, вивезено ніччю на острів, де під час комуністичного повстання був табір для полонених і інтернованих. ЗДА зберігають строгу н е в т р а л ь н і с т ь.

На збіговищі ватажків 25-х компартій Европи у Празі Брежнєв висловився за „міжнародню співпрацю з усіма країнами, включно з Західньою Німеччиною". Також представник чеських комуністів дав пізнати, що ЧСР переговорюватиме з Бонном про тісніші зв'язки. Зате все ще найгостріше виступили знову проти Західньої Німеччини східньо-німецькі й польські комуністи.

У Пейпінгу відбулися вуличні демонстрації проти Індонезії. Юрба пошкодила автомобіль індонезій с ь к о г о шарже д'аффе, що його Комуністичний Китай видалив у відплаті за видалення двох китайських „дипломатів". В Індонезії ненавидять китайських комуністів за затіяння осінню 1965 року державного перевороту, в якому змовники вбили шістьох найвидатніших генералів.

„Трибунал для воєнних злочинців" Бертранда Рассела перенісся до Стокгольму. Французький уряд заборонив переведення у Франції „судового процесу" проти президента Джансона, як „воєнного злочинця". Шведський уряд, мабуть, толерувати ме ту комедію, поки не буде виразної образи американського президента, що було б порушенням закону, що забороняє очорнювання голів чужих держав.

Совєти відкинули готовість американського уряду вислати на похорон космонавта Комарова двох американських астронавтів, Гормана Купера і Франка Бормана. Совєти ароґантно відповіли, що похорон К о м а р о в а — це „внутрішня справа" Совєтського Союзу.

В ШИКАГО — УКРАЇНСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Вашингтон. — „Година Українських Мелодій" Романа Мариновича передасть на Український Великдень, у неділю 30 квітня 1967 р., о год. 2-ій по полудні, з каналу (русла) 26 (UHF) — WCIU — TV, в Шикаго Українську телевізійну програма й перша із серій українських телевізійних програму й першу із серій украграм. У програмі першої передачі: Великодні пісні, веснянки, великодній стіл, привітання від кол. віце-президента Річарда М. Ніксона, голови Реп. партії Р. Блиса, сен. Е. Дірксена, сен. Е. Берсі та спонзорів. Наступні Українські телевізійні програми в Шикаго мають бути передавані кожної останньої неділі в місяці через той самий канал (русло).